

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

FILOZOFICKÁ FAKULTA

ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Vyjádření podmínky ve francouzských textech evropského
práva ve srovnání s českými ekvivalentními prostředky
(EUR-Lex)**

Vedoucí práce: PhDr. Ondřej Pešek, Ph.D.

Autor práce: Renata Voldánová

Studijní obor: Francouzský jazyk pro evropský a mezinárodní obchod

Ročník: 3.

2011

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 19. 5. 2011

.....

Renata Voldánová

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala PhDr. Ondřeji Peškovi, Ph.D. za jeho ochotu, trpělivost, cenné rady a odborné vedení mé bakalářské práce.

ANOTACE

Tématem této bakalářské práce je vyjádření podmínky ve francouzských textech evropského práva ve srovnání s českými ekvivalentními prostředky. První teoretická část práce je zaměřena na možnosti vyjádření podmínky ve francouzském a českém jazyce. Druhá část se zabývá vyjádřením podmínky ve francouzské verzi vybraných textů evropského práva. Z těchto textů jsem pomocí programu Adobe Acrobat 9 Pro Extended vyhledala věty a souvětí obsahujících vybrané spojovací výrazy, které se ve francouzském jazyce používají k připojení vedlejší věty podmínkové k větě hlavní. Následně jsem vybrané věty vyhledala české jazykové verzi textů a porovnávala jejich strukturu a použité spojovací výrazy.

ANNOTATION

The theme of this thesis is the expression of conditional clauses in the French version of European legislative texts in comparison with the equivalent expressions in the Czech language. The first part is focused on different types of conditional sentences in the French and Czech language. The second part deals with conditional clauses in the French version of chosen European legislative texts. Using Adobe Acrobat 9 Pro Extended I selected sentences with chosen lexical collocations used in French language to connect a subordinate conditional clause to the main sentence. Then I found selected sentences in the Czech version of the chosen European legislative texts. Finally all chosen sentences and their translations were analyzed and compared.

OBSAH

1. Úvod.....	5
2. Vyjádření podmínkového vztahu.....	6
2.1. Podmínka ve francouzském jazyce.....	6
2.1.1. Spojovací výrazy.....	6
2.1.1.1. Spojka „si“.....	7
2.1.1.2. Spojka „sinon“.....	8
2.1.2. Slovesné časy a způsoby.....	9
2.1.2.1. Vedlejší věty se spojkou „si“.....	9
2.1.2.1.1. Typy podmínkových vět se spojkou „si“.....	9
2.1.2.1.1.1. Podmínka reálná.....	11
2.1.2.1.1.2. Podmínka možná.....	11
2.1.2.1.1.3. Podmínka nereálná.....	11
2.1.2.1.1.4. Podmínka možná v minulosti.....	12
2.1.2.1.1.5. Podmínka nereálná v minulosti.....	12
2.1.2.2. Vedlejší věty, ve kterých je spojka „si nahrazena výrazem „que“.....	13
2.1.2.3. Vedlejší věty uvozené jinými spojovacími výrazy.....	13
2.1.3. Další možnosti vyjádření podmínky.....	14
2.2. Podmínka v českém jazyce.....	15
2.2.1. Určení podmínky.....	15
2.2.1.1. Pragmatický kondicionál.....	16
2.2.1.2. Určení podmínky otevřené.....	17
2.2.1.2.1. Větné vyjádření podmínky otevřené.....	17
2.2.1.2.2. Nevětné vyjádření podmínky otevřené.....	18
2.2.1.2.3. Otevřená podmínka reálná.....	18
2.2.1.2.4. Otevřená podmínka možná.....	19
2.2.1.2.5. Otevřená podmínka neúčinná.....	19
2.2.1.2.6. Slovesné časy.....	20
2.2.1.3. Určení podmínky nereálné.....	21
2.2.1.3.1. Větné vyjádření podmínky nereálné.....	22
2.2.1.3.2. Nevětné vyjádření podmínky nereálné.....	22
2.2.1.3.3. Nereálná podmínka uskutečnitelná.....	23

2.2.1.3.4. Nereálná podmínka neuskutečnitelná.....	23
2.2.1.3.5. Nereálná podmínka neúčinná.....	23
2.2.1.4. Určení podmínky splněné.....	23
2.3. Srovnání českých a francouzských podmínkových vět.....	25
2.3.1. Podmínka skutečná.....	26
2.3.2. Podmínka možná.....	27
2.3.3. Podmínka nereálná.....	27
3. Vyjádření podmínky v textech evropského práva.....	29
3.1. Vyjádření podmínky ve francouzské jazykové verzi Smluv.....	29
3.1.1. Podmínkové věty se spojkou „si“.....	33
3.1.2. Nevětné vyjádření podmínky pomocí slovního spojení „en cas de“.....	34
3.1.3. Podmínkové věty se spojkou „au cas où“.....	36
3.1.4. Podmínkové věty se spojkou „à condition que“.....	37
3.1.5. Podmínkové věty se spojkou „à moins que“.....	38
3.1.6. Podmínkové věty se spojkou „dans la mesure où“.....	39
3.2. Vyjádření podmínky v české jazykové verzi Smluv.....	41
3.3. Porovnání francouzských podmínkových vět s jejich ekvivateknty z české jazykové verze Smluv.....	41
3.3.1. Podmínkové věty se spojkou „si“.....	41
3.3.2. Nevětné vyjádření podmínky pomocí slovního spojení „en cas de“.....	46
3.3.3. Podmínkové věty se spojkou „au cas où“.....	49
3.3.4. Podmínkové věty se spojkou „à condition que“.....	52
3.3.5. Podmínkové věty se spojkou „à moins que“.....	54
3.3.6. Podmínkové věty se spojkou „dans la mesure où“.....	56
3.4. Výsledky výzkumu.....	59
4. Závěr.....	62
5. Résumé.....	65
6. Prameny a literatura.....	67

1. ÚVOD

Cílem této bakalářské práce je vyhledání jazykových prostředků vyjadřujících podmínku ve francouzských textech evropského práva a jejich následné porovnání s českými ekvivalentními prostředky. Vycházet budu z francouzské a české jazykové verze mnou vybraných legislativních předpisů Evropské unie, které jsou veřejně přístupné v internetové databázi EUR-Lex¹.

První část práce bude teoretická a budu se v ní zabývat možnostmi vyjádření podmínkových vztahů v obou sledovaných jazycích, tedy ve francouzštině a v češtině. Nejprve se zaměřím na vyjádření hypotetických vztahů ve francouzštině, kdy se zaměřím především na spojovací výrazy a strukturu vět jednotlivých typů podmínkových souvětí.

Druhá část práce bude praktická, přičemž se nejprve bude nutné vybrat právní předpisy, jejichž podmínkové věty budu později analyzovat a porovnávat. Databáze EUR-Lex obsahuje velké množství právních předpisů z různých oblastí, jejichž kompletní zpracování by bylo velice náročné a zdlouhavé a svým rozsahem by mnohonásobně přesáhlo rozsah bakalářské práce. Poté vyberu několik spojovacích výrazů, které francouzský jazyk používá pro připojení vedlejší věty podmínkové k větě hlavní. Na základě těchto vybraných spojovacích výrazů vyhledám ve zvolených právních textech věty a souvětí vyjadřující podmínku a porovnam jejich francouzskou a českou verzi, přičemž se zaměřím především na spojovací výrazy a větnou strukturu.

V závěru práce vyhodnotím použití českých ekvivalentů zkoumaných francouzských jazykových prostředků vyjadřujících podmínkové vztahy.

¹ <http://eur-lex.europa.eu/cs/index.htm> [8. 5. 2011]

2. Vyjádření podmínkového vztahu

2.1. Podmínka ve francouzském jazyce

Francouzský jazyk vyjadřuje podmínkový vztah mezi dvěma ději nebo stavy především pomocí vedlejších vět podmínkových, pro které mají různí autoři různá pojmenování. Riegel, Pellat a Rioul² je nazývají „*les conditionnelles*“ (nebo také „*les propositions conditionnelles*“), vedlejší věty příslovečné, mezi které podmínkové věty patří, pak nazývají „*les circonstancielles*“ (nebo také „*les propositions circonstancielles*“). Grevisse³ používá pro označení podmínkové věty „*proposition de condition*“ a příslovečným větám říká „*propositions adverbiales*“. Le Goffic⁴ používá výraz „*subordonnées circonstanciennes en si*“ (který však neoznačuje všechny typy podmínkových vět ale pouze ty, které jsou uvozené spojkou „*si*“).

2.1.1. Spojovací výrazy

Francouzský jazyk používá pro vyjádření podmínkového nebo hypotetického vztahu mezi větou hlavní a vedlejší větou podmínkovou nejčastěji spojku „*si*“, kterou lze do češtiny přeložit spojkami „*jestli(že)*“, „*-li*“, „*když*“, „*kdyby*“⁵ (v závislosti na kontextu a typu podmínky, kterou podmínková vedlejší věta uvozená spojkou „*si*“ vyjadřuje). Další spojkou, kterou použít, je spojka „*sinon*“, kterou lze do češtiny přeložit jako „*ne-li*“, „*jestli(že)*“, „*když ne*“, „*jinak*“⁶.

Vedlejší podmínkovou větu ve francouzštině formulovat pomocí následujících slovcích spojení, která obvykle zdůrazňují zvláštní nuanci podmínkové věty: „*pour peu que*“ (jen když, jestliže jen trochu), „*moyennant que*“ (s tou podmínkou, že; s tím, že), „*pourvu que*“ (jen aby, jen když, jestliže ovšem), „*à moins que*“ (leda(že)), „*sauf à ce que*“ (kromě toho, co), „*pour autant que*“ (jak dalece). Zařadit mezi ně můžeme i

² Riegel, M. – Pellat, J.-C. – Rioul, R. (2004), Grammaire méthodique du français, Paris, Didier – Hatier

³ Grevisse, M. (1991), Le bon usage, Paris, Duculot

⁴ Le Goffic, P. (1994), Grammaire de la phrase française, Paris, Hachette

⁵ Neumann, J. – Hořejší, V. a kolektiv (1992), Velký francouzsko český slovník, II. díl, Praha, Academia: str. 528

⁶ Neumann, J. – Hořejší, V. a kolektiv (1992), Velký francouzsko český slovník, II. díl, Praha, Academia: str. 532

syntagmata, která nejsou zcela ustrnulá: „**en admettant que**“ (připustíme-li), „**supposé que**“ (za předpokladu, že), „**à supposer que**“ (za předpokladu, že), „**dans la mesure où**“ (v případě, že), dále pak slovní spojení obsahující podstatná jména „**cas**“ (případ), „**éventualité**“ (možnost, eventualita), „**condition**“ (podmínka), „**hypothèse**“ (předpoklad, hypotéza) se vztažným zájmenem „**que**“ (který) nebo „**où**“, které nahrazuje spojení vztažného zájmena s předložkou. Výrazy „**au cas que**“ a „**en cas que**“ jsou podle Grevisse typické pro právní jazyk.

V hovorovém jazyce se objevují další podmínková slovní spojení: „**quelquefois que**“ (co kdyby (náhodou)), „**des fois que**“ (v případě že by, kdyby náhodou), „**une supposition que**“ (předpoklad, že), „**supposition que**“ (předpoklad, že).

Vedlejší věty, které jsou uvozené spojkami „**quand**“ (když), „**lorsque**“ (když, až), „**alors**“ (tedy, tak, pak; „**alors même que**“ – i když, i kdyby), vyjadřují podmínku, pokud se ke spojce přidá výraz „**même**“ (dokonce) a sloveso má tvar kondicionálu.

Má-li podmínková věta charakter alternativy, používá se výrazů „**suivant que**“ (zdali; podle toho, jak) a „**selon que**“ (zdali; podle toho, jak).

2.1.1.1. Spojka „si“

Typickým spojovacím výrazem vedlejších podmínkových vět ve francouzském jazyce je spojka „**si**“, která může stát ve větě samostatně nebo ve spojení s dalšími výrazy. V psaném jazyce je možné použít na začátku věty slovní spojení „**que si**“ (jestliže, -li): „*Que si par distraction, Édouard chasse d'allure ou de côté, Salavin fronce les sourcils. (Duhamel, Deux hommes, p. 299)*“⁷ V hovorovém jazyce se používá „**si que**“.

Hypotetický charakter věty bývá někdy zdůrazněn příslovci „**par hasard**“ (náhodou), „**de hasard**“ (náhodou - archaicky nebo nářečně), „**jamais**“ (vůbec kdy, vůbec někdy), „**quelquefois**“ (někdy, občas), „**des fois**“ (kdyby náhodou - hovorově), „**en cas**“ (v případě, že - používá se především na území Belgie), „**par cas**“ (v případě, že - užívá se především v Kanadě, někdy i ve Francii): „*Si, de hasard, il veut faire quand même quelques conserves ménagères. (La Reynière [pseudonyme], chronique gastronomique, dans le Monde, 19 nov. 1976).*“⁸

⁷ Grevisse, M. (1991), Le bon usage, Paris, Duculot: str. 1511

⁸ Grevisse, M. (1991), Le bon usage, Paris, Duculot: str. 1511

Chce-li mluvčí zdůraznit pochybnost, může použít spojku „**si**“ ve spojení s příslovcem „**vraiment**“ (opravdu, vskutku: „**si vraiment**“ – jestliže opravdu) nebo slovní spojení „**si tant est que**“ (je-li tomu tak, že).

2.1.1.2. Spojka „sinon“

Stejně jako spojka „**si**“, i spojka „**sinon**“ může být použita v různých kontextech, podle nichž se lehce mění její význam:

Spojení „**si oui**“ (jestli ano, je-li tomu tak) představuje kladné vyjádření, zatímco spojení „**sinon**“ je záporným vyjádřením možnosti podmínkového určení: „*Ne pars pas. Sinon [= si tu pars], je m'ennuierai tout seul.*“ Ve významu protikladu slovního spojení „**si oui**“ lze psát spojení „**sinon**“ dvěma slovy: „**si non**“. Synonymem spojovacího výrazu „**sinon**“ mohou být i některá příslovce, jako například „**autrement**“ (jinak) nebo „**éventuellement**“ (popřípadě, eventuálně).⁹

„**Sinon**“ může představovat synonymum výrazu „**si ce n'est**“ (pokud to není). V tomto případě označuje výjimku nebo omezení (výhradu): „*Je ne sais rien personnellement de cette affaire, sinon que mon mari est au courant. (Proust, Rech., t. I, p. 848)*“¹⁰ Dále může být „**sinon**“ použito jako oddělovací prostředek dvou větných členů se stejnou gramatickou funkcí. Pokud oddělovaný termín předchází, bývají před druhým termínem výrazy „**du moins**“, „**au moins**“ atd.: „*Il s'imagina que son jeune ami était un personnage très influent et qu'il pourrait sinon le servir, du moins le défendre. (Flaub., Éduc., III, 1)*“¹¹ Pokud oddělovaný termín následuje, používá se samotného „**sinon**“: „*Je suis pianiste de coeur, sinon de fait. (M. Jacob, Cornet à dés, p. 34)*“¹² Spojka „**sinon**“ může být nahrazena spojením „**si pas**“, které je považováno za typické pro belgickou francouzštinu: „*Il était en passe de devenir bienheureux, si pas tout à fait saint. (Aragon, Beaux quartiers, I, 9)*“¹³

⁹ Grevisse, M. (1991), Le bon usage, Paris, Duculot: str. 1514

¹⁰ Grevisse, M. (1991), Le bon usage, Paris, Duculot: str. 1514

¹¹ Grevisse, M. (1991), Le bon usage, Paris, Duculot: str. 1515

¹² Grevisse, M. (1991), Le bon usage, Paris, Duculot: str. 1515

¹³ Grevisse, M. (1991), Le bon usage, Paris, Duculot: str. 1515

2.1.2. Slovesné časy a způsoby

Francouzský jazyk má rozsáhlý systém slovesných časů a způsobů, jejichž užití v podmínkových souvětích závisí na použitém spojovacím výrazu a na významu a kontextu celého podmínkového souvětí.

2.1.2.1. Vedlejší věty se spojkou „si“

Přísudek ve vedlejších podmínkových větách uvozených spojkou „si“ má tvar indikativu. Tvary kondicionálu a budoucího času se mezi indikativ neřadí a nelze je tedy ve vedlejších větách po spojce „si“ použít. Užití kondicionálu po spojce „si“ je možné pouze v hovorovém jazyce, kde se tak děje poměrně často: *„Si je ne l'aurais pas empêché, il venait voir cement qu'il est cousu, mon gant gauche [dit un boxeur]. (Colette, Chéri, M. L. F., p. 42)“*¹⁴ Sloveso ve vedlejší větě může tedy být ve tvaru indikativu přítomného času („présent“), imperfekta („imparfait“), složeného minulého času „passé composé“ nebo pluskvamperfekta („plus-que-parfait“), podle typu podmínky, kterou vyjadřuje. Přísudek věty hlavní pak může mít tvar indikativu přítomného („présent“), budoucího času („futur“), přítomného kondicionálu („conditionnel présent“), složeného minulého času „passé composé“ nebo minulého kondicionálu („conditionnel passé“).

2.1.2.1.1. Typy podmínkových vět se spojkou „si“

Učebnice francouzštiny obvykle rozlišují čtyři typy podmínkových vět (podle stupně reálnosti): podmínka reálná (si + présent / présent), podmínka možná (si + présent / futur simple), podmínka nereálná (si + imparfait / conditionnel présent) a podmínka nereálná v minulosti (si + plus-que parfait / conditionnel passé), ale i české třídění francouzských podmínkových vět se liší. Například Hejtmanová¹⁵ dělí podmínková souvětí na podmínku v budoucnosti (si + présent / futur simple), neuskutečnitelnou podmínku v přítomnosti (si + imparfait / conditionnel présent) a neuskutečnitelnou podmínku v minulosti (si + plus-que-parfait / conditionnel passé).

¹⁴ Grevisse, M. (1991), *Le bon usage*, Paris, Duculot: str. 1515

¹⁵ Hejtmanová, M. (1993), *Základní francouzská mluvnice I – přehled a cvičení*, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta: str. 75

Ani francouzští autoři gramatických příruček se však na klasifikaci podmínkových souvětí neshodnou. Grevisse a Goose¹⁶ rozlišují podmínku jednoduchou („simple condition“), kam řadí to, čemu české gramatiky říkají podmínka reálná a podmínka možná, a podmínku nereálnou nebo imaginární (condition imaginaire ou irr elle), kam by patřila podmínka nereálná a nereálná v minulosti. Le Goffic¹⁷ třídí podmínkové věty do čtyř kategorií podle tvaru slovesa: „si + présent“, „si + passé composé“, „si + imparfait“, „si + plus-que-parfait“. Riegel, Pellat a Rioul¹⁸ uvádějí pět možných typů podmínkových souvětí.

Pokud je v podmínkové větě po spojce si ke zvýraznění podmínky použito výrazů „c’était...que“, „c’était...qui“, „ ’avait  t ...que“, „ ’avait  t ...qui“, je p sudek ve tvaru indikativu nebo, v p padě literárních textů, v konjunktivu („subjonctif“): „Si c’était la mienne qui avait  t  frapp e! (R. Roland, Jean-Chr., t. X, p. 261)“ „Si c’était   sa citadelle qu’il m’envoy t. (Stendhal, Chartr., XVI)“¹⁹

Je-li vedlejší v ta uvozen vrazem „comme si“, její p sudek m obvykle tvar indikativu imperfekta nebo plusquamperfekta, n kdy m že bt také indikativu pr zentu, složeného minulého  asu „passé composé“, konjunktivu imperfekta, p pavn  budoucího  asu nebo kondicionálu. V literatuře je mon  najt tyto v ty s p sudkem ve tvaru konjunktivu pluskvamperfekta, kter m vznam minulého kondicionálu.²⁰

¹⁶ Grevisse, M. – Goose, A. (1995), Nouvelle grammaire Francoise, Bruxelles, De Boeck: str. 373 a Grevisse, M. (1991), Le bon usage, Paris, Duculot: str. 1516

¹⁷ Le Goffic, P. (1994), Grammaire de la phrase française, Paris, Hachette: str. 407-408

¹⁸ Riegel, M. – Pellat, J.-C. – Rioul, R. (2004), Grammaire méthodique du français, Paris, Didier – Hatier: str. 509

¹⁹ Grevisse, M. (1991), Le bon usage, Paris, Duculot: str. 1517

²⁰ Grevisse, M. (1991), Le bon usage, Paris, Duculot: str. 1517-1518

2.1.2.1.1.1. Podmínka reálná

Podmínkové souvětí, kdy vedlejší věta i věta hlavní mají přísudek ve tvaru indikativu přítomnosti (si + présent / présent), označuje to podmínku reálnou nebo také všeobecně platnou: „*Si on chauffe l'eau à 100 degrés, elle bout*“²¹. (Nahrazení přítomného času indikativem imperfekta (si + imparfait / imparfait) pak neoznačuje podmínku, ale opakování děje v minulosti: „*Si ma tante se sentait agitée, elle demandait sa tisane (Proust)*“.²²)

2.1.2.1.1.2. Podmínka možná

V souvětích, která mají význam podmínky možné (nebo také pravděpodobné – „*hypothèse envisagée comme probable*“²³), je přísudek vedlejší věty ve tvaru indikativu přítomnosti, zatímco hlavní věta má sloveso v budoucím čase (nejčastěji „*futur simple*“) (si + présent / futur): „*S'il vient, nous irons nous promener*“.²⁴ Podle Riegela, Pellata a Rioula je i zde možné v hlavní větě použít přísudek ve tvaru indikativu přítomnosti, který má v tomto případě význam budoucnosti.

2.1.2.1.1.3. Podmínka nereálná

Vyjadřuje-li souvětí podmínku nereálnou v přítomnosti, tedy takový stav věcí, který neodpovídá tomu současnému, sloveso vedlejší věty podmínkové je ve tvaru imperfekta a přísudek věty hlavní má formu přítomného kondicionálu (si + imparfait / conditionnel présent). Riegel, Pellat s Rioul uvádějí, že takováto podmínková konstrukce může v některých případech vyjadřovat i podmínku možnou v budoucnosti: „*Si j'étais riche*

²¹ Riegel, M. – Pellat, J.-C. – Rioul, R. (2004), Grammaire méthodique du français, Paris, Didier – Hatier: str. 509

²² Riegel, M. – Pellat, J.-C. – Rioul, R. (2004), Grammaire méthodique du français, Paris, Didier – Hatier: str. 508-509

²³ Riegel, M. – Pellat, J.-C. – Rioul, R. (2004), Grammaire méthodique du français, Paris, Didier – Hatier: str. 509

²⁴ Riegel, M. – Pellat, J.-C. – Rioul, R. (2004), Grammaire méthodique du français, Paris, Didier – Hatier: str. 509

(mais ce n'est pas le cas), je me ferais construire une maison.“ X „*Si j'étais riche (un jour), je me ferais construire une maison.*“²⁵

2.1.2.1.1.4. Podmínka možná v minulosti

Tento typ podmínkových souvětí, kde sloveso ve vedlejší větě má tvar minulého složeného času „passé composé“ a přísudek věty hlavní je buď v „passé composé“ nebo v přítomtu (si + passé composé / passé composé (présent)), čeští autoři ve svých dílech obvykle neuvádějí. Le Goffic i Riegel, Pellat a Rioul tyto větné konstrukce mezi podmínkové věty řadí, Riegel, Pellat a Rioul však uvádějí, že mohou být snadno interpretovány i jako věty přípustkové: „*S'il est venu, il est aussitôt reparti.*“ „*S'il est passé ici hier, il est déjà loin.*“²⁶

2.1.2.1.1.5. Podmínka nereálná v minulosti

Pro vyjádření neuskutečněné nebo neuskutečnitelné podmínky v minulosti používá francouzština souvětí, kde přísudek vedlejší věty má tvar plusquamperfekta a ve větě hlavní je sloveso v kondicionálu přítomném (si + plus-que-parfait / conditionnel passé): „*Si Napoléon avait gagné la bataille de Waterloo, Louis XVIII ne serait pas remonté sur le trône.*“²⁷

Záměnou kondicionálu minulého v hlavní větě za kondicionál přítomný může mluvčí vyjádřit podmínku možnou: „*Si j'avais fini mon livre à Noël prochain, je pourrais partir en vacances.*“²⁸

V knižním stylu může být přísudek vedlejší věty podmínkové být i ve tvaru konjunktivu plusquamperfekta a přísudek věty hlavní ve tvaru indikativu plusquamperfekta nebo

²⁵ Riegel, M. – Pellat, J.-C. – Rioul, R. (2004), Grammaire méthodique du français, Paris, Didier – Hatier: str. 509

²⁶ Riegel, M. – Pellat, J.-C. – Rioul, R. (2004), Grammaire méthodique du français, Paris, Didier – Hatier: str. 509

²⁷ Riegel, M. – Pellat, J.-C. – Rioul, R. (2004), Grammaire méthodique du français, Paris, Didier – Hatier: str. 509

²⁸ Le Goffic, P. (1994), Grammaire de la phrase française, Paris, Hachette: str. 408

v konjunktivu²⁹: „*Je fusse tomce s 'il be m'eût tenue. (Chr. Rochefort, Repos du guerrier, L. P., p. 163)*“³⁰

2.1.2.2. Vedlejší věty, ve kterých je spojka „si“ nahrazena výrazem „que“

Je-li vedlejší věta podmínková uvozena výrazem „que“, který nahrazuje podmínkovou spojku „si“ nebo slovní spojení „comme si“ (jakoby, jako kdyby), její přísudek může být ve tvaru konjunktivu nebo indikativu, přičemž konjunktiv se považuje za spisovnější: „*Comme si la Mère de Dieu résistait et qu'il fallût la vaincre à force de prières et d'objurgations. (Barrès, Colline insp., p. 95)*“ „*Si on nous quitte et que nous souffrons, ce n'est que pour la privation de ces agréments. (Léautaud, Propos d'un jour, p. 46)*“³¹

2.1.2.3. Vedlejší věty uvozené jinými spojovacími výrazy

Po výrazech „à moins que“, „pour peu que“, „pourvu que“, „en admettant que“, „en supposant que“, „supposé que“, „à supposer que“ je sloveso ve tvaru konjunktivu: „*Il se peut que l'on pleure à moins que l'on ne rie. (Musset, Prem. poés., Pl., p. 152)*“ „*Supposé que l'un quelconque de ces régimes soit placé en tyté de la phrase, l'inversion se produit. (Foulet, §450)*“³²

Ve větách se slovním spojením „si tant est que“ bývá přísudek ve tvaru konjunktivu nebo indikativu: „*Voilà l'âme Nore, si tant est qu'elle se pulse définir. (Senghor, Négritude et humanisme, p. 25)*“ „*La personne civilisée, c'est la founi, qui a vu plus loin que le bout de son nez, si tant est que les fourmis on tun nez. (Dutourd, dans les Nouv. litt., 29 juin 1967)*“³³

Je-li v podmínkové větě výraz „à (la) condition que“, „sous (la) condition que“, „moyennant que“, „autant que“, „pour autant que“, sloveso může mít tvar indikativu, nebo častěji, konjunktivu: „*J'y consens bien volontiers, à la condition que*

²⁹ Le Goffic, P. (1994), Grammaire de la phrase française, Paris, Hachette: str. 408

³⁰ Grevisse, M. (1991), Le bon usage, Paris, Duculot: str. 1516

³¹ Grevisse, M. (1991), Le bon usage, Paris, Duculot: str. 1519

³² Grevisse, M. (1991), Le bon usage, Paris, Duculot: str. 1519

³³ Grevisse, M. (1991), Le bon usage, Paris, Duculot: str. 1519-1520

vous dînez chez moi ce soir. (Maupass., Notre coeur, II, 1)“ „J’accepterais même une catastrophe à la condition qu’elle fût une issue. (Fromentin, Domin., VI)“³⁴

Po spojovacích výrazech, které obsahují podstatná jména „**cas**“, „**éventualité**“, „**hypothèse**“ má sloveso tvar indikativu (nejčastěji kondicionálu), v knižním jazyce pak může být i v konjunktivu: „*Caton le renvoie sur le port, au cas où quelques-uns auraient besoin de secours. (Montherl., Trezième César, p. 32)“ „Dans l’hypothèse [...] où la condamnation est injuste, c’est un malheur épouvantable pour le pays. (L. Havet, ib.)“ „Tu as la châtaigne, à griller sur un feu de brindilles au cas où tu prennes nourriture en forêt. (Bedel, Traité du plaisir, p. 136)“³⁵*

2.1.3. Další možnosti vyjádření podmínky

Podmínka může být vyjádřena i infinitivem, před kterým stojí slovní spojení „**à condition de**“, „**à moins de**“, knižně „**à moins que de**“: „*A moins d’être femme, vous ne pouvez comprendre ce qu’est la maternité. (= Si vous n’êtes pas femme, ou Sauf si vous êtes femme)“³⁶ Význam podmínky lze najít i ve větách, kde infinitiv následuje po výrazech „**quitte à**“, „**au risque de**“, „**faute de**“, „**tant qu’à faire**“.*

Podmínku mohou vyjadřovat i adverbia jako „**éventuellement**“ nebo „**autrement**“ (synonymum pro „**sinon**“), případně slovní spojení „**le cas échéant**“ (v případě potřeby) nebo „**à condition de**“, „**au risque de**“ a „**pour un peu**“, „**un peu plus**“, „**encore un peu**“.

³⁴ Grevisse, M. (1991), Le bon usage, Paris, Duculot: str. 1520

³⁵ Grevisse, M. (1991), Le bon usage, Paris, Duculot: str. 1521

³⁶ Grevisse, M. (1991), Le bon usage, Paris, Duculot: str. 1522

2.2. Podmínka v českém jazyce

Podmínkový, neboli hypotetický vztah vyjadřuje český jazyk pomocí větného členu, který bývá v klasických gramatikách označován jako příslovečné určení. Grepl a Karlík³⁷ však tento větný člen nazývají cirkumstantový adjunkt. Za adjunkt považují nevalenční doplnění predikátu (slovesa, adjektiva nebo adverbia) v jakékoli větněčlenské platnosti. Jsou to tedy syntaktické pozice fakultativní. Ze sémantického hlediska, tedy podle toho, co je v dané syntaktické pozici vyjadřováno, pak Grepl s Karlíkem rozlišují dva typy: cirkumstanty (vyjadřují další údaje/okolnosti, pomocí nichž lze děj/stav charakterizovat) a kopredikáty (vyjadřují děje/stavy, které jsou predikovány aktantu implikovanému v sémantické struktuře jiného predikátoru)³⁸. Cirkumstantový adjunkt je jediným větným členem, u něhož se i v tradičních gramatikách rozlišují jednotlivé typy na základě významu. Z tohoto hlediska se mluví například o určení místa, času, způsobu, míry, podmínky, příčiny, přípustky, účelu, původce, zřetele apod.³⁹

2.2.1. Určení podmínky

Určení podmínky řadí Grepl s Karlíkem mezi určení příčinná v širokém smyslu, což jsou určení označující situace, které jsou v široce pojímaném *kauzálním vztahu*⁴⁰ k jiným situacím. Z toho vyplývá jednak to, že primárně mají podobu vedlejší věty a jednak to, že prakticky neexistují žádná primární příčinná adverbia. Pokud jsou tato určení vyjádřena příslovečným výrazem nevětným, můžeme ho chápat jako nahrazení (substituci) vedlejší věty.⁴¹

³⁷ Grepl, M. – Karlík, P. (1998), *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia: str. 257

³⁸ Grepl, M. – Karlík, P. (1998), *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia: str. 258

³⁹ Grepl, M. – Karlík, P. (1998), *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia: str. 261

⁴⁰ kauzální vztah: kategorie lidského myšlení reflektující poznání, zkušenost nebo víru, že jeden jev (p) je obvykle doprovázen jiným jevem (q), a to tak, že jev p vyvolává jev q, a na základě tohoto poznání nebo víry umožňuje člověku interpretovat evidentní nebo domnělé vztahy mezi ději nebo stavy v (reálném nebo fiktivním) světě. Jevy typu P budeme obecně označovat jako jevy kauzující/motivující a jevy typu q jako kauzované/motivované. (Grepl, M. – Karlík, P. (1998), *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia, str. 291)

⁴¹ Grepl, M. – Karlík, P. (1998), *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia: str. 291

Typickým prostředkem takového nevětného vyjádření jsou adverbialní výrazy s původní předložkou: **při** (+ substantivum v lokále), **za** (+ substantivum v genitivu), **bez** (+ substantivum v genitivu), **s** (+ substantivum v instrumentále): „*Při dobré vůli to půjde snadno.*“ „*Za uvedených okolností bych ten úkol mohl splnit.*“ „*Bez podpisu bychom ti to nevydali.*“ „*S tvým souhlasem bych to udělal.*“ Méně často se užívá adverbialních výrazů s jinými původními předložkami (**na**, **o**, **v**, aj.): „*Vydám vám to jen na podpis.*“ „*O samotě se člověku těžko pracuje.*“ „*V nouzi poznáš přítele.*“⁴²

Prostředkem zřetelnějšího a jasnějšího nevětného vyjádření podmínkového určení jsou adverbialní výrazy s nepůvodní předložkou. Nepůvodní předložky vznikají ustrnutím prostých nebo předložkových pádů substantiv a jsou tedy významově jednoznačnější než předložky původní, například: **v případě**, **za podmínky**, **za předpokladu**, aj.: „*V případě napadení se budeme bránit.*“ „*Pojedu tam s tebou jen za podmínky souhlasu tvých rodičů.*“ „*Ohromných zdrojů národního hospodářství lze plně využít za předpokladu výrazného zlepšení řídicí práce.*“⁴³

2.2.1.1. Pragmatický kondicionál

Jako pragmatický kondicionál označuje Grepl s Karlíkem podmínkové souvětí, jehož realizací mluvčí nehodlá pouze vyjádřit, že mezi jevy odpovídajícími propozicím *p* a *q* je vztah „*jestliže p, tak q*“, ale jeho vyjádřením ještě ovlivnit budoucí jednání někoho jiného. Odpovídají jim dva typy souvětí souřadných⁴⁴:

a) Podmínková souvětí, v nichž se vyjadřuje, že uskutečnění podmínky má za následek uskutečnění jevu, který je hodnotitelný jako pozitivní (a jeho uskutečnění je tedy žádoucí). Tato souvětí lze přeformulovat na souřadná souvětí slučovací se spojkou **a**. Podmínka je v nich vyjádřena v první větě, která obsahuje imperativ nebo spojení modálního slovesa *muset/nesmět, mít/nemít* + infinitiv: „*Dobře se uč // Musíš se učit, a dostaneš vyznamenání.*“ Taková souvětí mají často komunikační funkci rady, navádění apod.

⁴² Grepl, M. – Karlík, P. (1986), *Skladba spisovné češtiny*, Praha, SPN: str. 305

⁴³ Grepl, M. – Karlík, P. (1986), *Skladba spisovné češtiny*, Praha, SPN: str. 305

⁴⁴ Grepl, M. – Karlík, P. (1998), *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia: str. 294 - 295

b) Souvětí, v nichž se vyjadřuje, že uskutečnění podmínky má za následek uskutečnění jevu, který je hodnotitelný jako negativní (a jehož uskutečnění je tedy nežádoucí). Tato souvětí lze přeformulovat na souřadná souvětí vylučovací se spojkou **nebo**, respektive na souvětí s příslovcem **jinak**, řidčeji **sice**. Podmínka je v nich vyjádřena v první větě s imperativem nebo s modálními slovesy (viz výše) a je v ní opačná polarita kladu a záporu než ve vedlejší podmínkové větě s **jestliže**: „*Jestliže budeš toho psa dráždit, tak tě kousne.*“ – „*Nedráždi toho psa // Nesmíš toho psa dráždit, nebo tě kousne.*“ „*Nedráždi toho psa // Nesmíš toho psa dráždit, jinak tě kousne.*“ Taková souvětí mají často komunikační funkci varování, vydírání apod.

Oba tyto typy souvětí je možné dále přeformulovat na souvětí odporovací se spojkou **ale**, **avšak** + modální sloveso *muset*, *nesmět*. Podmínková věta v nich odpovídá věta druhá. Souvětí typu „*Vyznamenání dostaneš, ale musíš se učit.*“ „*Ten pes tě nekousne, ale nesmíš ho dráždit.*“ mívají komunikační funkci ujištění.

2.2.1.2. Určení podmínky otevřené

Otevřená podmínka označuje okolnost kauzující/motivující (*p*) a vyjadřuje ji tak, že na jejím uskutečnění závisí uskutečnění děje nebo stavu *q*. Z otevřenosti podmínky pak vyplývá i otevřenost následku. Jinak řečeno, podstatou podmínky otevřené je to, že autor promluvy nechává otázku vztahu děje nebo stavu kauzujícího/motivujícího ke skutečnosti otevřenou. Říká tedy pouze to, že platnost *p* dostačuje k platnosti *q*, aniž by vypovídal o platnosti kauzujícího/motivujícího děje nebo stavu.⁴⁵

2.2.1.2.1. Větné vyjádření podmínky otevřené

Podmínka otevřená se primárně vyjadřuje vedlejšími větami podmínkovými se spojkami typu „**jestliže**“ (*jestliže, -li, pokud, když, pakli(že), v případě, že; za předpokladu, že; za podmínky, že; hovorově jestli a substandardně jak*) ve spojení s *indikativem* nebo spojkami typu „**kdyby**“ (*kdyby, jestliže, -li, pokud, když, pakli, v případě, kdyby // že; za předpokladu, kdyby // že, hovorově jestli a substandardně jak*) ve spojení s *kondicionálem přítomným*: „*Kdybys měl dobrou vůli, tak by to šlo zařídit.*“ Knižní spojky **pakli**, **pakliže** mohou vyjadřovat podmínku, která je v odporovacím vztahu k tomu, co bylo řečeno dříve: „*Jestliže poznáš, kterou dívku jsi včera vyvolil,*

⁴⁵ Grepl, M. – Karlík, P. (1998), *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia: str. 292

bude tvá; pakli nepoznáš, přijdeš o hlavu.“ Spojka **pokud** představuje možné vyjádření skutečnosti, že děj nebo stav vedlejší věty podmínkové je chápán jako časová hranice platnosti děje hlavní věty: *„Liga bude pokračovat, pokud bude pěkné počasí.*“ Další speciální odstíny se vyjadřují složenými spojovacími výrazy: **jen když, také když, už když**, aj. V odborných logických, matematických, ale i lingvistických textech se užívá pro vyjádření nutné podmínky spojky **tehdy a jedině tehdy když**.⁴⁶

2.2.1.2.2. Nevětné vyjádření podmínky otevřené

Sekundárně lze podmínku otevřenou vyjádřit adverbialními výrazy, nejčastěji s formou **při** (+substantivum v lokále), **za** (+ substantivum v genitivu), **bez** (+ substantivum v genitivu), **s** (+ substantivum v instrumentále), **v případě** (+ substantivum v genitivu): *„Při dobré vůli to půjde snadno zařídit.“ „Za deště nejraději sedávám doma.“ „Bez peněz do hospody nelez.“ „S tvým souhlasem bych to rád udělal.“ „V případě požáru volejte 155.“*⁴⁷

2.2.1.2.3. Otevřená podmínka reálná

Kauzální vztah, který mluvčí považuje za více nebo méně obecně platný, vyjadřuje otevřená podmínka reálná. Tento typ podmínky označuje zákony, normy, maximy, zvyklosti, zákonitosti, pravidelnosti apod. Vedlejší věta podmínková je k větě hlavní připojena spojkami typu **„jestliže“**: *„Jestliže dáme do vody cukr, rozpustí se.“ „Pokud jsem měl volno, chodíval jsem na turistické vycházky.“*⁴⁸

V ustálených výpovědích s povahou lidových pranostik nebo lapidárně formulovaných lidských zkušeností bývá spojka (a někdy i slovesná část predikátu) vynechána: *„(Jestliže je) Únor bílý, pole sílí.“* Význam otevřené podmínky reálné mají i hlavní věty s imperativem, které nejsou v pozici cirkumstantu, v souvětích typu *„Pusť psa pod stůl, (a) poleze i na stůl“*. Jedná se o přísloví i o živé věty: *„Čiň čertu dobře, peklem se ti odmění.“ „Vem si nájemníka, a už ho nevystěhuješ.“*⁴⁹

⁴⁶ Grepl, M. – Karlík, P. (1998), *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia: str. 293

⁴⁷ Grepl, M. – Karlík, P. (1998), *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia: str. 293

⁴⁸ Grepl, M. – Karlík, P. (1998), *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia, str. 293

⁴⁹ Grepl, M. – Karlík, P. (1998), *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia: str. 293

2.2.1.2.4. Otevřená podmínka možná

Otevřená podmínka možná vyjadřuje situaci, kdy mluvčí neví, zda se jev, na jehož uskutečnění závisí uskutečnění jiného jevu, uskutečnil (uskuteční, uskutečňuje). Věří pouze, že propozice *p* a *q* označují jevy, které spolu nějak souvisejí. K vyjadřování tohoto typu podmínky se užívá spojek typu „**jestliže**“ i „**kdyby**“.⁵⁰

Otevřenou podmínku možnou (nikoli však reálnou) lze vyjádřit také *infinitivem*, který v hovorových větách typu „*Byl bys hloupý jet tam za ním.*“, je výsledkem nahrazení vedlejší věty podmínkové a mají často funkci odmítnutí, námitky, ohrazování apod. Infinitiv může v podmínkových větách plnit i funkci samostatné výpovědi, tedy věty hlavní: „*Dát jim do ruky pilu, (a) pokácejí // pokáceli by celou Šumavu.*“⁵¹

2.2.1.2.5. Otevřená podmínka neúčinná

Grepl a Karlík uvádějí, že otevřená podmínka neúčinná vyjadřuje, že rovněž v případě, že nastane děj kauzující/motivující (*p*), které je na základě vztahu „*jestliže p, tak q*“ optimální pro nastání děje kauzovaného/motivovaného (*q*), nenastane *q*, ale *non q*. V některých gramatikách se o tomto typu určení mluví jako o určení podmínkově-přípustnovém.⁵²

Vyjadřuje se vedlejšími větami, které bývají uvozené spojovacím výrazem složeným z částice **i** a spojky **když** nebo **kdyby**. Sloveso ve větě vedlejší se spojovacím výrazem **i když** může být ve tvaru *indikativu* nebo *kondicionálu přítomného*, zatímco ve větě se spojovacím výrazem **i kdyby** má sloveso tvar *kondicionálu přítomného*: „*I když se bude sebevíc snažit, mě nepřemluví.*“ „*I kdybys prstíčkem v zemi hrabal, druhou takovou ženu nenajdeš.*“ Knižní až archaické jsou věty se spojkou **byť** (**i**). Často se také používá konstrukce **i/ani** + *adjektivum/adverbium* typu **sebelepší, sebelépe**: „*Ani sebelepší běžec leopardovi nestačí.*“ „*I v sebelépe provedené korektury se někdy najdou chyby.*“⁵³

⁵⁰ Grepl, M. – Karlík, P. (1998), *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia: str. 293

⁵¹ Grepl, M. – Karlík, P. (1998), *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia: str. 294

⁵² Grepl, M. – Karlík, P. (1998), *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia, str. 296

⁵³ Grepl, M. – Karlík, P. (1998), *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia: str. 296

2.2.1.2.6. Slovesné časy

Má-li podmínková věta přísudek ve tvaru indikativu, tedy u spojky typu „**jestliže**“, predikát hlavní věty má obvykle také tvar *indikativu*: „*Dostal-li se režisér na jeviště se třemi zkouškami, byl to úspěch.*“ U dějů budoucích může být sloveso ve větě hlavní buď ve tvaru *indikativu*, nebo *kondicionálu přítomného*: „*Jestliže k nám přijdete, uvařím vám // uvařila bych vám dobrou kávu.*“⁵⁴

Je-li přísudek vedlejší věty podmínkové v *kondicionálu přítomném*, tedy u spojky typu „**kdyby**“, predikát hlavní věty bývá v *indikativu*: „*Kdybyste k nám přišli, uvařím vám dobrou kávu.*“ Pokud má sloveso v hlavní větě tvar *kondicionálu přítomného*, jsou tyto věty mimo kontext dvojznačné: „*Kdybyste k nám přišli, uvařila bych vám dobrou kávu.*“ = „*jestliže k nám přijdete, uvařím vám dobrou kávu*“ nebo „*kdybyste k nám byli přišli, byla bych vám uvařila dobrou kávu*“.⁵⁵

Pokud je sloveso v hlavní větě v *imperativu* nebo ve *futuru*, tedy v případě souvětí kde jsou možné jak spojky typu „**jestliže**“, tak spojky typu „**kdyby**“, existuje mezi souvětími velmi jemný významový rozdíl. Spojky typu „**kdyby**“ vyjadřují kromě samotné podmínky ještě víru mluvčího, že podmínka se spíše neuskuteční, než uskuteční. Proto v souvětích, v nichž podmínka možná vyjadřuje přání nebo žádoucnost (v podmínkové větě bývá partikule **tak**) je možné použít pouze spojku **kdyby**: „*Kdyby si tak chtěl vzít tu naši holku, mohli bychom v klidu dožít v domově důchodců.*“⁵⁶

2.2.1.3. Určení podmínky nereálné

Nereálná neboli kontrafaktuální podmínka označuje kauzující/motivující okolnost tak, že tato okolnost neplatí; tedy „*kdyby bylo p, tak by bylo q*“. Jinak řečeno, podmínka nereálná představuje vyjádření hypotetické (tedy teoreticky možné), ale nerealizované alternativy k fakticky platnému a nevyjádřenému (ale vyrozumívanému) opačnému (ve smyslu polaritě kladu nebo záporu) stavu věcí. Z neplatnosti podmínky pak vyplývá i

⁵⁴ Grepl, M. – Karlík, P. (1998), *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia: str. 294

⁵⁵ Grepl, M. – Karlík, P. (1998), *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia: str. 294

⁵⁶ Grepl, M. – Karlík, P. (1998), *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia: str. 294

neplatnost následku. Nereálná podmínka tedy představuje zvažování teoreticky možných následků nerealizovaných nebo nerealizovatelných možností.⁵⁷

2.2.1.3.1. Větné vyjádření podmínky nereálné

Podmínka nereálná se vyjadřuje primárně vedlejšími větami podmínkovými, které jsou uvozeny spojkami typu „**kdyby**“ s *kondicionálem*: „*Kdybych ho (byl) nezadržel, byl by spadl pod tramvaj //spadl by pod tramvaj // (hovorově) spadl pod tramvaj.*“ Hovorové jsou podmínkové věty s **jak** a *minulým indikativem*: „*Jak jsem ho nezadržel, spadl pod tramvaj.*“⁵⁸

Nereálná podmínková souvětí mají prakticky vždy podobu pragmatických kondicionálů (viz bod 2.2.1.1. Pragmatický kondicionál), tedy teoreticky možných konsekvencí v aktuálním světě nerealizovaných nebo nerealizovatelných možností. Tato souvětí mluvčí vytváří s cílem nepřímo říci něco o aktuálním světě, o objektech, na něž se referuje, případně spekulovat o alternativách historických procesů apod.: „*Kdybych byl pták, chtěl bych být orel.*“ „*Kdyby žil v roce 1938 Masaryk, Československo by mnichovskou dohodu nejspíš nepřijalo.*“⁵⁹

V běžné komunikaci jsou však asi nejpoužívanější kontrafaktuální (nereálná) podmínková souvětí, která jsou relevantní pro praktické jednání. Jedná se o souvětí, která se vztahují k takovým faktům, kdy konatel měl objektivně vzato možnost realizovat buď *p* nebo *non q*. Protože tato souvětí vyjadřují alternativu nerealizovanou a předpokládají alternativu realizovanou, zahrnují v daném případě možnost posouzení toho, které z teoreticky možných konání jednatele bylo „lepší“, a jsou tedy i vhodným prostředkem hodnocení faktů.⁶⁰

Význam nereálné podmínky mají také věty s *infinitivem*: „**Potkat ji jinde, nepoznal bych ji.**“, dále první věta v souřadných souvětích slučovacích se spojkou **a**, ve které je podální sloveso *mít v minulém čase* (tato souvětí mají často komunikační funkci výtky): „*Měls dávat víc pozor, a nepostríkal bys mě.*“ a druhá věta v souřadných souvětích

⁵⁷ Grepl, M. – Karlík, P. (1998), *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia: str. 296-297

⁵⁸ Grepl, M. – Karlík, P. (1998), *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia: str. 297

⁵⁹ Grepl, M. – Karlík, P. (1998), *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia: str. 298

⁶⁰ tamtéž, str. 298 - 299

odporovacích se spojkou **ale** (tato souvětí vyjadřují zdůvodnění nebo vysvětlení toho, proč něco nenastalo): „*Byl bych přišel, ale Eva mi v tom zabránila.*“⁶¹

2.2.1.3.2. Nevětné vyjádření podmínky nereálné

Vedlejší věta vyjadřující podmínku nereálnou může být (stejně jako u ostatních typů podmínek) nominalizována adverbialními výrazy. Nejčastěji se jedná o tyto: **při** (+ substantivum v lokále): „*Při dobré vůli by to bývalo šlo snadno zařídit.*“, **za** (+ substantivum v genitivu): „*Za špatného počasí by byl nepříšel.*“, **bez** (+ substantivum v genitivu): „*Bez tvé pomoci bych to byl nedokázal.*“, **s** (+ substantivum v instrumentále): „*S tvým souhlasem bych to byl neudělal.*“ apod.⁶²

2.2.1.3.3. Nereálná podmínka uskutečnitelná

Nereálná podmínka uskutečnitelná, ale neuskutečněná se vyjadřuje vedlejšími větami se spojkami typu „**kdyby**“, přičemž alespoň v jedné větě je *kondicionál minulý*. Jinak je užití kondicionálových tvarů, eventuálně indikativu, v obou větách závisí na preferencích mluvčího, neboť všechny formální varianty jsou z hlediska povahy podmínky funkčně ekvivalentní a jednoznačné: „*Kdyby ses byl učil, určitě bys byl tu zkoušku udělal.*“ „*Kdyby ses byl učil, určitě bys tu zkoušku udělal.*“ „*Kdyby ses byl učil, určitě jsi tu zkoušku udělal.* (hovorově)“ „*Kdyby ses učil, určitě bys byl tu zkoušku udělal.*“ „*Kdyby ses učil, určitě jsi tu zkoušku udělal.* (hovorově)“ Pouze pokud je ve větě řídící i ve větě hlavní sloveso ve tvaru kondicionálu přítomného, je toto souvětí dvojznačné; může tedy vyjadřovat jak otevřenou podmínku možnou, tak podmínku nereálnou: „*Kdyby ses učil, určitě bys tu zkoušku udělal.*“ Totéž platí i pro nevětné vyjádření pomocí adverbialních výrazů – jednoznačné jsou věty s kondicionálem minulým: „*S tvým souhlasem bych to byl udělal.*“, zatímco věty s kondicionálem přítomným jsou dvojznačné ve výše uvedeném smyslu: „*S tvým souhlasem bych to udělal.*“. Věty s indikativem mohou být dvojznačné jiným způsobem: Má-li adverbialní výraz ve větě „*S tvým souhlasem bych to udělal.*“ význam podmínky nereálné, je to forma hovorová (podobně jako „*Kdybys s tím byl souhlasil, udělal jsem to.*“). Má-li

⁶¹ Grepl, M. – Hladká, Z. a kolektiv (1995), Příruční mluvnice češtiny, Praha, nakladatelství Lidové noviny: str. 475- 476

⁶² Grepl, M. – Karlík, P. (1998), Skladba češtiny, Olomouc, Votobia: str. 297

naopak význam příčiny nebo důvodu, je to forma plně spisovná (podobně jako „*Protože jsi s tím souhlasil, udělal jsem to.*“).⁶³

2.2.1.3.4. Nereálná podmínka neuskutečnitelná

Nereálná podmínka neuskutečnitelná, a tedy neuskutečněná se vyjadřuje vedlejšími větami se spojky typu „**kdyby**“, přičemž v žádné z vět nemusí být kondicionál minulý, protože neuskutečnitelnost podmínky vyplývá buď z obsahu podmínkové věty, nebo z časového zařazení podmínkového děje do minulosti: „*Kdybych měl tři ruce, tak bych to stihl natřít.*“ „*Kdyby mi to řekl včera, poslal bych ten dopis doporučeně.*“ Formální varianty s kondicionálem minulým alespoň v jedné z vět vyjadřují, že výpověď se vztahuje na události v minulosti: „*Kdybych měl tři ruce, byl bych to stihl natřít.*“ „*Kdybych byl měl tři ruce, stihl bych to natřít.*“. Varianta „*Kdybych měl tři ruce, tak to stihnu natřít.*“ je také možná a vyjadřuje vztah výpovědi k nějaké události v přítomnosti nebo budoucnosti, v každém případě však nerealizované.⁶⁴

2.2.1.3.5. Nereálná podmínka neúčinná

Neúčinná nereálná podmínka vyjadřuje, že rovněž v teoreticky možném, ale nerealizovaném případě (*p*), který je na základě předpokladu kauzální souvislosti „*jestliže p, tak q*“ optimální pro nastání kauzovaného/motivovaného (*q*), by oproti očekávání nastalo *non q*. Platí tedy že „*i kdyby bylo p, tak by bylo non q*“: „*I kdybychom ho byli pozvali, nebyl by přišel.*“ Vyjadřuje se vedlejšími větami, které jsou uvozené spojovacím výrazem složeným z částice **i** a spojky **kdyby**. Sloveso je ve tvaru kondicionálu přítomného nebo kondicionálu minulého.⁶⁵

2.2.1.4. Určení podmínky splněné

V gramatikách se určení podmínky splněné chápe jako typ určení podmínkových, nebo příčinných v užším smyslu. V podstatě jde ovšem o souvětí, v nichž se vedlejší větou se

⁶³ Grepl, M. – Karlík, P. (1998), *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia: str. 297

⁶⁴ tamtéž: str. 297 - 298

⁶⁵ Grepl, M. – Karlík, P. (1998), *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia: str. 299 - 300

spojkou **když** vyjadřuje platnost děje nebo stavu jen za okolnosti, ze které se odvozuje to, co se říká ve větě hlavní. Můžeme rozlišovat několik typů⁶⁶:

a) Spojce **když** konkurují spojky **jestliže**, **-li** a hovorové **jak**. Mluvčí z kontextu nebo situace ví, že děj nebo stav vyjádřený podmínkou skutečně platí: „*Když // jestliže // jak pršelo, určitě porostou houby.*“ „*Když // jestliže // jak rostou houby, určitě pršelo.*“

b) Spojce **když** žádné spojky nekonkurují: „*Proč, co bych tam chodil, když mě nepozvali?*“ Tato souvětí jsou dvojznačná: mohou vyjadřovat buď „z jakého důvodu by měla platit navrhovaná alternativa za okolností, že platí děj nebo stav kauzující/motivující alternativu opačnou?“ (tato souvětí mají obvykle komunikační funkci odmítnutí navrhované alternativy zdůvodňované platností podmínky nutné/dostačující pro platnost alternativy opačné) nebo „z jakého důvodu by měla platit opačná alternativa za okolností, že děj nebo stav kauzující/motivující alternativu navrhovanou?“ (tato souvětí mají komunikační funkci souhlasu s navrhovanou alternativou zdůvodňovaného platností podmínky nutné/dostačující pro její platnost).

c) Spojka **když** tvoří s původní partikulí **už** spojovací výraz **když už**: „*Když už jsi tady, tak si sedni.*“, která vyjadřují že „za okolností, že nastalo/nastane něco, co mluvčí neočekával nebo nechtěl, nastane něco, co chce mluvčí“. Tato souvětí mohou nést odstín minimalizace očekávaných následků platnosti nežádoucí okolnosti signalizovaný výrazem **aspoň**: „*Když už mi nepomáháš, tak aspoň nezlob.*“, jejich korektury vyjádřené výrazem **ale**: „*Když už budeš vysávat, tak ale důkladně.*“ nebo kompletně očekávaných následků platnosti nežádoucí okolnosti do úplnosti/všech důsledků. Tento odstín signalizují výrazy typu **i, také**: „*Když už budeme v sobotu prát, tak budeme i mandlovat.*“

⁶⁶ Grepl, M. – Hladká, Z. a kolektiv (1995), Příruční mluvnice češtiny, Praha, nakladatelství Lidové noviny: str. 476 - 478

2.3. Srovnání českých a francouzských podmínkových vět

Z předchozích částí práce vyplývá, že vyjádření podmínkových vztahů mezi dvěma ději nebo stavy, které mívají nejčastěji podobu vedlejších vět podmínkových, se v obou sledovaných jazycích liší, a to nejen používáním různých typů spojovacích výrazů a slovesných časů, ale jednotliví autoři gramatických příruček používají i odlišná rozdělení podmínkových vět a pojmenování jednotlivých typů podmínek.

Autoři francouzských gramatických příruček, ze kterých jsem pro tuto práci čerpala⁶⁷, se na klasifikaci podmínkových vět neshodnou. V první části této práce jsem při klasifikaci jednotlivých typů podmínkových vět vycházela především z česky psaných učebnic francouzské gramatiky, kde se rozdělení také často liší, ale obvykle rozlišují podmínku reálnou, možnou, nereálnou, možnou v minulosti a nereálnou v minulosti. Oproti tomu čeští autoři Grepl a Karlík, z jejichž *Skladby češtiny*⁶⁸ jsem čerpala v části zabývající se vyjádřením podmínky v českém jazyce, rozdělují podmínky poněkud detailněji, a to na podmínku otevřenou reálnou, otevřenou možnou, otevřenou neúčinnou, nereálnou uskutečnitelnou, nereálnou neuskutečnitelnou, nereálnou neúčinnou, podmínku splněnou a pragmatický kondicionál, kterým bývá obvykle vyjádřena podmínka nereálná. I přesto lze v gramatických příručkách obou jazyků, ze kterých jsem čerpala, vysledovat rozdělení podmínek do tří skupin podle stupně pravděpodobnosti jejich uskutečnění, přičemž česká terminologie rozlišuje více podskupin (viz tabulka č. 1).

⁶⁷ Grevisse, M. (1991), *Le bon usage*, Paris, Duculot

Riegel, M. – Pellat, J.-C. – Rioul, R. (2004), *Grammaire méthodique du français*, Paris, Didier-Érudition

Le Goffic, P. (1994), *Grammaire de la phrase française*, Paris, Hachette

Grevisse, M. – Goose, A. (1995), *Nouvelle grammaire française*, Bruxelles, De Boeck

⁶⁸ Grepl, M. – Karlík, P. (1998), *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia

Tabulka číslo 1: Rozdělení podmínky do tří základních skupin

Francouzský jazyk	Český jazyk
Podmínka reálná	Podmínka splněná
Podmínka možná + Podmínka možná v minulosti	Podmínka otevřená - reálná - možná - neúčinná
Podmínka nereálná + Podmínka nereálná v minulosti	Podmínka nereálná - uskutečnitelná - neuskutečnitelná - neúčinná

Tyto skupiny však nejsou ekvivalentní, proto pro potřeby této bakalářské práce, jejímž cílem je srovnání vyjádření podmínky ve francouzsky a česky psaných textech evropského práva, považuji za vhodné stanovit jednotnou terminologii jednotlivých typů podmínek, které by mohly být ve zkoumaných právních textech Evropské unie obsaženy. Přitom budu vycházet z francouzské terminologie, kterou považuji za názornější.

2.3.1. Podmínka skutečná

Za vyjádření podmínky skutečné budu v této práci považovat takové vedlejší věty podmínkové, které vyjadřují hypotetický vztah s nejvyšším stupněm pravděpodobnosti uskutečnění, tedy takový podmínkový vztah, jehož uskutečnění je jisté. Tato kategorie bude z české terminologie Grepla a Karlíka zahrnovat vyjádření otevřené podmínky reálné, vyjadřující takový kauzální vztah, který mluvčí považuje za více nebo méně obecně platný (zákony, normy, maximy, zvyklosti, zákonitosti, pravidelnosti,...)⁶⁹ a určení podmínky splněné, které vyjadřuje platnost děje nebo stavu pouze za okolnosti, ze které se odvozuje to, co se říká ve větě hlavní⁷⁰. Z francouzských podmínkových vět by sem patřila podmínka označovaná jako reálná (si + présent/présent).

⁶⁹ Grepl, M. – Karlík, P. (1998), *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia, str. 293

⁷⁰ Grepl, M. – Hladká, Z. a kolektiv (1995), *Příruční mluvnické češtiny*, Praha, nakladatelství Lidové noviny, str. 476

2.3.2. Podmínka možná

Pro potřeby této práce budu jako podmínku možnou označovat takové vyjádření podmínkového vztahu, jehož pravděpodobnost uskutečnění je nižší než u podmínky skutečné, ale není nereálné. Jedná se tedy o podmínku, jejíž uskutečnění lze označit za možné či pravděpodobné. Z české klasifikace podmínkových vět podle Grepla a Karlíka do kategorie podmínky možné zařadím otevřenou podmínku možnou, která vyjadřuje situaci, kdy mluvčí neví, zda se jev, na jehož uskutečnění závisí uskutečnění jiného jevu, uskutečnil (uskuteční, uskutečňuje)⁷¹, a otevřenou podmínku neúčinnou, která bývá v některých gramatikách označována jako určení podmínkově-přípustkové.⁷² Jedná se o takové vyjádření hypotetického vztahu, kdy v případě, že dojde ke splnění podmiňujícího děje/stavu, nenastane děj nebo stav podmiňovaný, ale jeho opak (*jestliže p, non q*). Z francouzských podmínkových vět mezi podmínku možnou zařadím typ věty, který Riegel, Pellat a Rioul⁷³ označují jako „*hypothèse envisagée comme probable*“, tedy takové vyjádření podmínky, které v první části práce nazývám podmínkou možnou (si + présent/futur). Dále lze mezi podmínku možnou zařadit i některé případy vyjádření podmínky nereálné (si + imparfait/conditionnel), které mohou podle Riegela, Pellata a Rioula vyjadřovat kromě podmínky nereálné v přítomnosti i podmínku možnou v budoucnosti⁷⁴.

2.3.3. Podmínka nereálná

Poslední typ podmínkových vět, který budu v této práci označovat jako „podmínku nereálnou“, představuje takové vyjádření podmínkového vztahu, jeho splnění je neuskutečnitelné, tedy nereálné. Z české terminologie do této skupiny zařadím podmínku nereálnou, kterou Grepl a Karlík dále dělí na podmínku nereálnou uskutečnitelnou (vyjadřuje se vedlejšími větami se spojkami typu „kdyby“ a kondicionálem minulým alespoň v jedné větě⁷⁵), podmínku nereálnou neuskutečnitelnou (vyjadřuje se vedlejšími větami se spojkami typu „kdyby“, přičemž

⁷¹ Grepl, M. – Karlík, P. (1998), *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia, str. 293

⁷² Grepl, M. – Karlík, P. (1998), *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia, str. 296

⁷³ Riegel, M. – Pellat, J.-C., - Rioul, R. (2004), *Grammaire méthodique du français*, Paris, Didier - Hatier

⁷⁴ Riegel, M. – Pellat, J.-C., - Rioul, R. (2004), *Grammaire méthodique du français*, Paris, Didier – Hatier, str. 509

⁷⁵ Grepl, M. – Karlík, P. (1998), *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia, str. 294

neuskutečnost podmínky vyplývá z obsahu podmínkové věty, nebo z časového zařazení podmínkového děje do minulosti⁷⁶) a podmínku nereálnou neúčinnou (vyjadřuje se vedlejšími větami uvozenými spojkou „i kdyby“). Z francouzské terminologie bude do této kategorie spadat vyjádření podmínky nereálné v přítomnosti (si + imparfait/conditionnel présent) a v minulosti (si + plus-que-parfait/conditionnel passé).

Tabulka č. 2: Klasifikace podmínkových vět pro potřeby této práce

	Podmínka skutečná	Podmínka možná	Podmínka nereálná
francouzský jazyk	podmínka reálná	podmínka možná některé případy vyjádření podmínky nereálné v přítomnosti	podmínka nereálná v přítomnosti podmínka nereálná v minulosti
český jazyk	podmínka splněná otevřená podmínka reálná	otevřená podmínka možná otevřená podmínka neúčinná	podmínka nereálná uskutečnitelná podmínka nereálná neuskutečnitelná podmínka nereálná neúčinná

⁷⁶ Grepl, M. – Karlík, P. (1998), Skladba češtiny, Olomouc, Votobia, str. 297-298

3. Vyjádření podmínky v textech evropského práva

V této části práce se budu zabývat vyjádřením podmínkových vztahů v textech právních předpisů Evropské Unie, a to ve francouzské a české jazykové verzi. Jelikož evropských právních předpisů existuje velké množství a analýza podmínkových vět všech těchto předpisů by byla velice obsáhlá a náročná, vybrala jsem si pro svou bakalářskou práci pouze jeden právní předpis, a to konsolidované znění Smlouvy o Evropské Unii a Smlouvy o fungování Evropské unie, včetně jejich příloh a protokolů k nim, v nichž jsou zapracovány změny učiněné Lisabonskou smlouvou podepsanou dne 13. prosince 2007 v Lisabonu (dále jen „Smlouvy“), přičemž tento dokument obsahuje celkem 392 stran (v české i francouzské jazykové verzi). Francouzská jazyková verze obsahuje 133 193 slov a česká jazyková verze obsahuje 106 877 slov.

Podmínkové věty budu v konsolidovaném znění Smluv, které si v české a francouzské jazykové verzi stáhnu z veřejně přístupné databáze právních předpisů Evropské Unie EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu/>) ve formátu PDF, vyhledávat v programu Adobe Acrobat 9 Pro Extended, pomocí nástroje „Prohledat a redigovat“, který v souborech PDF vyhledá a označí slova nebo slovní spojení, v tomto případě vybrané spojovací výrazy.

Nejprve za pomoci programu Adobe Acrobat 9 Pro Extended na základě vybraných spojovacích výrazů vyhledám vedlejší věty vyjadřující podmínkový vztah ve francouzské jazykové verzi Smluv, poté v české jazykové verzi a nakonec tato podmínková vyjádření vzájemně porovnám.

3.1. Vyjádření podmínky ve francouzské jazykové verzi Smluv

Jak jsem uvedla v první části práce, nejčastěji používaná spojka, která ve francouzském jazyce vyjadřuje hypotetický vztah mezi větou hlavní a vedlejší, je spojka „si“. Tato spojka může být použita k vyjádření všech typů podmínkových vět, které odliší slovesné časy použité v hlavní a vedlejší větě. V konsolidovaném znění Smlouvy o Evropské Unii a Smlouvy o fungování Evropské Unie ve znění Lisabonské smlouvy, se spojka „si“ v plném, neelidovaném tvaru, vyskytuje celkem 214 krát. V elidovaném tvaru „s“ se v textu vyskytuje ještě 38 krát. Celkem jsem tedy ve francouzské jazykové

verzi zkoumaného legislativního aktu Evropské unie zaznamenala 252 výskytů spojky „si“.

Z dalších slovních spojení, kterými lze ve francouzštině připojit vedlejší větu podmínkovou k větě hlavní, jsem pro účely této práce vybrala následující slovní spojení: „en cas de“, které se ve Smlouvách vyskytuje 68 krát, „au cas où“ (11 krát), „à condition que“ (3 krát), „à moins que“ (21 krát), „dans la mesure où“ (32 krát), přičemž ne ve všech případech tato spojení plní funkci spojovacích výrazů podmínkových vět, jak je vidět na příkladu slovního spojení „dans la mesure où“ v tabulce č. 3.

Tabulka č. 3: Příklady užití slovního spojení „dans la mesure où“ v jiné než podmínkové funkci

Francouzská jazyková verze Smluv	Česká jazyková verze Smluv
Les États membres exercent leur compétence dans la mesure où l'Union n'a pas exercé la sienne. ⁷⁷	Členské státy vykonávají svou pravomoc v rozsahu , v jakém ji Unie nevykonala. ⁷⁸
Les États membres exercent à nouveau leur compétence dans la mesure où l'Union a décidé de cesser d'exercer la sienne. ⁷⁹	Členské státy opět vykonávají svou pravomoc v rozsahu , v jakém se Unie rozhodla svou pravomoc přestat vykonávat. ⁸⁰

Tabulka č. 4: Frekvence výskytu vybraných slovních spojení:

spojovací výraz	počet výskytů	spojovací výraz	počet výskytů
si	252	moyennant que	0
en cas de	68	pourvu que	0
au cas où	11	sauf à ce que	0
à condition que	3	en admettant que	0
à moins que	21	supposé que	0
dans la mesure où	32	à supposer que	0

⁷⁷ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 50

⁷⁸ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 52

⁷⁹ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 50

⁸⁰ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 52

sinon	0	slovní spojení se slovy „éventualité“ a „hypothèse“	0
-------	---	---	---

Oproti tomu spojovací výrazy „sinon“, „ moyennant que“, „pourvu que“, „sauf à ce que“, „en admettant que“, „supposé que“, „à supposer que“, slovní spojení obsahující slova „éventualité“ nebo „hypothèse“ a spojovací výrazy, které Grevisse považuje za typické pro právní jazyk, tedy slovní spojení „au cas que“ a „en cas que“, se ve vybraných textech evropského práva nevyskytují.

Tyto dva právníkové spojovací výrazy jsem následně zadala ještě do vyhledávače přímo na webových stránkách databáze evropských právních předpisů EUR-Lex. Ve všech legislativních aktech Evropské unie, které jsou v této veřejně přístupné internetové databázi zveřejněny, se spojovací výraz „au cas que“ vyskytl pouze čtyřikrát, ovšem ani v jednom případě toto slovní spojení neplnilo funkci podmínkové spojky. Spojovací výraz „en cas que“ se ve všech právních předpisech v databázi EUR-Lex vyskytuje dokonce pouze jednou (viz. tabulka číslo 5). Po zadání vyhledávání slovního spojení „en cas que“ v EUR-Lexu sice systém zobrazí dva výskyty, ve druhém případě se však nejedná o slovní spojení „en cas que“: „QU ' EN EFFET L ' EGALISATION DES PRIX PEUT ETRE OBTENUE PAR LA COMBINAISON DE FACTEURS TRES DIFFERENTS OU DE PRIMES ACCORDEES SUIVANT DES CRITERES ARBITRAIRES ET QUI VARIENT DE **CAS EN CAS** ; **QUE C ' EST SEULEMENT DANS LA MESURE OU...**⁸¹“

⁸¹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 11. června 1968. De Wendel & Cie SA proti Komisi Evropských společností.

Tabulka č. 5: Souvětí obsahující spojovací výraz „en cas que“

Legislativní akt / odstavec	Souvětí se spojovacím výrazem
<p>Návrh NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY, kterým se stanoví společná organizace zemědělských trhů a zvláštní ustanovení pro některé zemědělské produkty („nařízení o jednotné společné organizaci trhů“) / článek 254 Provádění pravomoci, odstavec 2</p>	<p>La Commission peut, au moyen d'actes d'exécution, prévoir:</p> <p>a) l'utilisation de certificats et, en cas que de besoin, des règles spécifiques relatives, notamment, aux conditions dans lesquelles les demandes de certificats d'importation sont introduites et l'autorisation accordée dans les limites du contingent tarifaire;</p>

3.1.1. Podmínkové věty se spojkou „si“

Jak jsem uvedla výše, nejfrekventovanější francouzská podmínková spojka „si“ se v neelidovaném tvaru v textech Smluv vyskytuje celkem 214 krát, přičemž pouze jednou neplní funkci spojky vyjadřující podmínku, a to ve slovním spojení „, si et aussi longtemps que⁸²“. Všechny zbývající 213 podmínkových souvětí je ve tvaru **si + présent/présent**, **si + passé composé/présent** nebo **si + présent/futur simple**. Jedná se tedy o vyjádření podmínky skutečné. Z těchto podmínkových souvětí jsem náhodně vybrala 13 případů, kde tato spojka připojuje vedlejší větu podmínkovou k vedlejší větě hlavní, které jsou jako příklad uvedeny v tabulce číslo 7. Ve zkráceném, elidovaném tvaru „s“ se tato spojka ve zkoumaném textu vyskytuje celkem 38 krát, z toho jednou nevyjadřuje podmínku, a to ve spojení „en si“ (tj. „protože“). Ve zbývajících 37 případech připojuje „si“ vedlejší větu podmínkovou k větě hlavní, přičemž 34 těchto souvětí je v jednom z tvarů uvedených výše, které vyjadřují podmínku skutečnou. Jedno souvětí vyjadřující podmínku nereálnou, je ve tvaru **comme si + imparfait/présent**. Zbývající jedno podmínkové souvětí je ve tvaru **si + imparfait/conditionnel présent**, a jedná se tudíž o podmínku možnou. Celkem se tedy spojka „si“ v podmínkových souvětích ve Smlouvách vyskytuje 250 krát, přičemž 248 krát vyjadřuje podmínku skutečnou a jednou podmínku možnou a jednou podmínku nereálnou.

⁸² Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 286

Tabulka č. 6: Vybrané podmínkové věty se spojkou „si“

1. Un membre de la Commission <i>présente</i> sa démission si le président le lui <i>demande</i> . ⁸³
2. Si un État membre participant <i>souhaite</i> quitter la coopération structurée permanente, il <i>notifie</i> sa décision au Conseil, qui prend acte de ce que la participation de l'État membre concerné prend fin. ⁸⁴
3. Si l'État membre qui a passé outre à la recommandation de la Commission <i>provoque</i> une distorsion à son seul détriment, les dispositions de l'article 116 <i>ne sont pas applicables</i> . ⁸⁵
4. L'Union et ses États membres <i>agissent</i> conjointement dans un esprit de solidarité si un État membre <i>est l'objet</i> d'une attaque terroriste ou la victime d'une catastrophe naturelle ou d'origine humaine. ⁸⁶
5. Si la Cour de justice le <i>demande</i> , le Conseil, statuant à l'unanimité, <i>peut augmenter</i> le nombre des avocats généraux. ⁸⁷
6. Si la Commission <i>n'a pas émis</i> l'avis dans un délai de trois mois à compter de la demande, l'absence d'avis <i>ne fait pas obstacle</i> à la saisine de la Cour. ⁸⁸
7. Si le projet d'acte législatif <i>émane</i> d'un groupe d'États membres, le président du Conseil <i>transmet</i> l'avis aux gouvernements de ces États membres. ⁸⁹
8. Les délibérations des chambres composées de trois ou de cinq juges <i>ne sont valables</i> que si elles <i>sont prises</i> par trois juges. ⁹⁰
9. Si la Cour <i>rejette</i> le recours, la décision du comité d'arbitrage <i>devient</i> définitive. ⁹¹
10. Une décision requérant la majorité qualifiée <i>est adoptée</i> si les suffrages exprimant un vote favorable <i>représentent</i> au moins deux tiers du capital souscrit de la BCE et au moins la moitié des actionnaires. ⁹²
11. Si la BCE <i>considère</i> qu'une banque centrale nationale a manqué à une des obligations qui lui incombent au titre des traités et des présents statuts, elle <i>émet</i> sur l'affaire un avis motivé après avoir donné à la banque centrale nationale concernée la possibilité de présenter ses observations. ⁹³

⁸³ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 26

⁸⁴ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 41

⁸⁵ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 96

⁸⁶ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 148

⁸⁷ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 158

⁸⁸ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 161

⁸⁹ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 207

⁹⁰ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 213

⁹¹ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 215

⁹² Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 234

⁹³ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 245

12. Si le Royaume-Uni *adopte* l'euro conformément aux dispositions du présent paragraphe, les paragraphes 3 à 8 *cessent* d'être applicables.⁹⁴

13. Les délibérations *sont acquises si* elles *ont recueilli* au moins 255 voix exprimant le vote favorable de la majorité des membres, lorsque, en vertu des traités, elles doivent être prises sur proposition de la Commission.⁹⁵

3.1.2. Nevětné vyjádření podmínky pomocí slovního spojení „en cas de“

Slovní spojení „**en cas de**“ se ve zkoumaných právních textech Evropské unie vyskytuje celkem 52 krát, přičemž struktura vět vyjadřující podmínku tímto způsobem je jiná, než u souvětí, kde je podmínka vyjádřena spojkou „**si**“. Po slovním spojení „**en cas de**“ následuje podstatné jméno, slovesný čas použitý v přísudku vyjadřuje stupeň pravděpodobnosti uskutečnění podmínky a tedy typ podmínkového vztahu, který tato věta vyjadřuje. Všechny takto tvořené podmínkové věty, které se v textech Smluv vyskytují, jsou ve tvaru **en cas de + nom/présent** nebo **en cas de + nom/futur**, z čehož vyplývá, že se i v tomto případě jedná o vyjádření podmínky skutečné. V tabulce číslo 8 jako příklad uvádím 10 z textu Smluv náhodně vybraných vět, ve kterých je podmínka vyjádřena pomocí slovního spojení „**en cas de**“

Tabulka č. 7: Vybrané podmínkové věty se slovním spojením „en cas de“

1. En cas de difficultés majeures pour appliquer une décision visée au présent article, un État membre <i>saisit</i> le Conseil, qui en délibère et recherche les solutions appropriées. ⁹⁶
2. Dans le même délai, en cas de désaccord, et si au moins neuf États membres souhaitent instaurer une coopération renforcée sur la base du projet de directive concerné, ils en <i>informent</i> le Parlement européen, le Conseil et la Commission. ⁹⁷
3. Après discussion, et en cas de consensus, le Conseil européen, dans un délai de quatre mois à compter de cette suspension, <i>renvoie</i> le projet au Conseil pour adoption. ⁹⁸
4. Des dispositions complémentaires relatives à la mise en oeuvre de la procédure décrite au présent article <i>figurent</i> dans le protocole sur la procédure applicable en cas de déficit excessif, annexé aux traités. ⁹⁹

⁹⁴ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 286

⁹⁵ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 323

⁹⁶ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 32

⁹⁷ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 80

⁹⁸ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 82

⁹⁹ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 101

5. En cas de vote, chaque membre du Conseil européen peut <i>recevoir</i> délégation d'un seul des autres membres. ¹⁰⁰
6. En cas de démission volontaire, de démission d'office ou de décès, le président <i>est remplacé</i> pour la durée du mandat restant à courir. ¹⁰¹
7. Sauf en cas de démission d'office, les membres de la Cour des comptes <i>restent</i> en fonctions jusqu'à ce qu'il soit pourvu à leur remplacement. ¹⁰²
8. En cas de besoin, les États membres <i>se prêtent</i> une assistance mutuelle en vue d'arriver à cette fin et <i>adoptent</i> le cas échéant une attitude commune. ¹⁰³
9. En cas de pourvoi contre une décision du Tribunal, la procédure devant la Cour de justice <i>comporte</i> une phase écrite et une phase orale. ¹⁰⁴
10. En cas de partage des voix, celle du président <i>est</i> prépondérante. ¹⁰⁵

3.1.3. Podmínkové věty se spojkou „au cas où“

Slovní spojení „**au cas où**“ se ve vybraných právních textech vyskytlo pouze 11 krát, proto nebylo nutné vybírat pouze některé věty a v tabulce číslo 7 uvádím všechna souvětí, kde bylo tohoto spojovacího výrazu použito. Souvětí jsou ve tvaru **au cas où + conditionnel présent/présent, au cas où + présent/présent nebo au cas où + passé composé/présent**, což opět poukazuje na to, že se jedná o vyjádření podmínky skutečné.

Tabulka č. 8: Vybrané podmínkové věty se spojkou „au cas où“

1. Au cas où un État membre <i>serait</i> l'objet d'une agression armée sur son territoire, les autres États membres lui <i>doivent</i> aide et assistance par tous les moyens en leur pouvoir, conformément à l'article 51 de la charte des Nations unies. ¹⁰⁶
2. Au cas où un ou plusieurs États membres <i>se trouvent</i> dans une situation d'urgence caractérisée par un afflux soudain de ressortissants de pays tiers, le Conseil, sur proposition de la Commission, <i>peut adopter</i> des mesures provisoires au profit du ou des États membres concernés. ¹⁰⁷
3. Au cas où la Commission <i>constate</i> qu'une disparité existant entre les dispositions

¹⁰⁰ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 152

¹⁰¹ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 156

¹⁰² Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 169

¹⁰³ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 196

¹⁰⁴ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 224

¹⁰⁵ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 234

¹⁰⁶ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 39

¹⁰⁷ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 77

législatives, réglementaires ou administratives des États membres fausse les conditions de concurrence sur le marché intérieur et provoque, de ce fait, une distorsion qui doit être éliminée, elle <i>entre en consultation</i> avec les États membres intéressés. ¹⁰⁸
4. Par dérogation à l'article 218, au cas où des accords sur des questions se rapportant au régime monétaire ou de change <i>doivent</i> faire l'objet de négociations entre l'Union et un ou plusieurs États tiers ou organisations internationales, le Conseil, sur recommandation de la Commission et après consultation de la Banque centrale européenne, <i>décide</i> des arrangements relatifs aux négociations et à la conclusion de ces accords. ¹⁰⁹
5. Au cas où , l'immunité ayant été levée, une action pénale <i>est engagée</i> contre un juge, celui-ci <i>n'est justiciable</i> , dans chacun des États membres, que de l'instance compétente pour juger les magistrats appartenant à la plus haute juridiction nationale. ¹¹⁰
6. Au cas où le président <i>estime</i> qu'un juge ou un avocat général ne doit pas, pour une raison spéciale, siéger ou conclure dans une affaire déterminée, il en <i>avertit</i> l'intéressé. ¹¹¹
7. Si ces pièces n'ont pas été jointes à la requête, le greffier invite l'intéressé à en effectuer la production dans un délai raisonnable, sans qu'aucune forclusion <i>puisse être</i> opposée au cas où la régularisation <i>interviendrait</i> après l'expiration du délai de recours. ¹¹²
8. Au cas où il <i>est mis fin</i> à la dérogation, les dispositions du présent protocole <i>cessent</i> d'être applicables. ¹¹³
9. Au cas où le Royaume-Uni <i>a procédé</i> à cette notification, tous les actes visés au paragraphe 1 <i>cessent</i> de s'appliquer à son égard à compter de la date d'expiration de la période transitoire visée au paragraphe 3. ¹¹⁴
10. Au cas où le traité de Lisbonne <i>entrerait</i> en vigueur après le 1er janvier 2009, la Conférence <i>invite</i> les autorités compétentes de l'État membre exerçant la présidence semestrielle du Conseil à ce moment-là, d'une part, et la personnalité qui sera élue président du Conseil européen et la personnalité qui sera nommée haut représentant de l'Union pour les affaires étrangères et la politique de sécurité, d'autre part, à prendre, en consultation avec la présidence semestrielle suivante, les mesures concrètes nécessaires qui permettent une transition efficace des aspects matériels et organisationnels de l'exercice de la présidence du Conseil européen et du Conseil des affaires étrangères. ¹¹⁵
11. La Conférence <i>estime</i> que, au cas où un projet d'acte législatif fondé sur l'article 79, paragraphe 2, <i>porterait</i> atteinte aux aspects importants du système de sécurité sociale d'un État membre, notamment pour ce qui est du champ d'application, du coût ou de la

¹⁰⁸ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 95

¹⁰⁹ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 147

¹¹⁰ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 210

¹¹¹ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 213

¹¹² Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 215

¹¹³ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 287

¹¹⁴ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 326

¹¹⁵ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 340

structure financière, ou en affecterait l'équilibre financier comme le prévoit l'article 48, second alinéa, les intérêts dudit État membre seront dûment pris en considération.¹¹⁶

3.1.4. Podmínkové věty se spojkou „à condition que“

Spojovací výraz „à condition que“ se ve zkoumané francouzské verzi Smluv vyskytl pouze třikrát, přičemž všechna souvětí mají tvar **à condition que + subjonctif/présent** a vyjadřují tak také podmínku skutečnou.

Tabulka č. 9: Podmínkové věty se spojkou „à condition que“

1. La décision autorisant une coopération renforcée *est adoptée* par le Conseil en dernier ressort, lorsqu'il établit que les objectifs recherchés par cette coopération ne peuvent être atteints dans un délai raisonnable par l'Union dans son ensemble, et **à condition qu'au moins neuf États membres y participent.**¹¹⁷

2. Le présent traité *entrera en vigueur* le 1er janvier 1993, **à condition que** tous les instruments de ratification *aient été déposés*, ou, à défaut, le premier jour du mois suivant le dépôt de l'instrument de ratification de l'État signataire qui procédera le dernier à cette formalité.¹¹⁸

3. *Sont compatibles* avec le marché intérieur:

a) les aides à caractère social octroyées aux consommateurs individuels, **à condition qu'elles soient accordées** sans discrimination liée à l'origine des produits,¹¹⁹

3.1.5. Podmínkové věty se spojkou „à moins que“

Slovní spojení „à moins que“ se ve zkoumaných legislativních aktech vyskytuje celkem 21 krát, přičemž 20 krát vyjadřuje podmínku. Tato souvětí jsou ve tvaru **à moins que + ne + subjonctif/présent**, což svědčí o tom, že i tato souvětí vyjadřují podmínku skutečnou. V následující tabulce opět uvádím deset náhodně vybraných příkladů těchto větných konstrukcí.

¹¹⁶ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 346

¹¹⁷ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 28

¹¹⁸ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 45

¹¹⁹ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 91

Tabulka č. 10: Vybrané podmínkové věty se spojkou „à moins que“

<p>1. Quand une dépense n'est pas mise à la charge du budget de l'Union, elle <i>est à la charge</i> des États membres selon la clé du produit national brut, à moins que le Conseil, statuant à l'unanimité, <i>n'en décide</i> autrement.¹²⁰</p>
<p>2. À moins que le statut de la Cour de justice de l'Union européenne <i>n'en dispose</i> autrement, les dispositions des traités relatives à la Cour de justice <i>sont applicables</i> au Tribunal.¹²¹</p>
<p>3. À moins que le règlement portant création du tribunal spécialisé <i>n'en dispose</i> autrement, les dispositions des traités relatives à la Cour de justice de l'Union européenne et les dispositions du statut de la Cour de justice de l'Union européenne <i>s'appliquent</i> aux tribunaux spécialisés.¹²²</p>
<p>4. Les dépenses résultant de la mise en oeuvre d'une coopération renforcée, autres que les coûts administratifs occasionnés pour les institutions, <i>sont à la charge</i> des États membres qui y participent, à moins que le Conseil, statuant à l'unanimité de tous ses membres, après consultation du Parlement européen, <i>n'en décide</i> autrement.¹²³</p>
<p>5. L'audience <i>est publique</i>, à moins qu'il <i>n'en soit décidé</i> autrement par la Cour de justice, d'office ou sur demande des parties, pour des motifs graves.¹²⁴</p>
<p>6. En cas d'ouverture d'une procédure de réexamen, la ou les réponses qui font l'objet du réexamen <i>prennent</i> effet à l'issue de cette procédure, à moins que la Cour <i>n'en décide</i> autrement.¹²⁵</p>
<p>7. La phase écrite de la procédure <i>comprend</i> la présentation de la requête et du mémoire en défense, à moins que le Tribunal de la fonction publique <i>décide</i> qu'un deuxième échange de mémoires écrits est nécessaire.¹²⁶</p>
<p>8. Aucun membre <i>ne peut exercer</i> une profession, rémunérée ou non, à moins qu'une dérogation ne lui <i>ait été accordée</i> à titre exceptionnel par le conseil des gouverneurs.¹²⁷</p>
<p>9. Les banques centrales nationales <i>peuvent exercer</i> d'autres fonctions que celles qui sont spécifiées dans les présents statuts, à moins que le conseil des gouverneurs <i>ne décide</i>, à la majorité des deux tiers des suffrages exprimés, que ces fonctions interfèrent avec les objectifs et les missions du SEBC.¹²⁸</p>

¹²⁰ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 37

¹²¹ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 159

¹²² Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 160

¹²³ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 191

¹²⁴ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 218

¹²⁵ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 225

¹²⁶ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 227

¹²⁷ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 235

¹²⁸ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 237

10. Les litiges entre la BCE, d'une part, et ses créanciers, débiteurs ou toute autre personne, d'autre part, *sont tranchés* par les tribunaux nationaux compétents, **à moins que** la Cour de justice de l'Union européenne *n'ait été déclarée* compétente.¹²⁹

3.1.6. Podmínkové věty se spojkou „dans la mesure où“

Posledním spojovacím výrazem, který jsem si pro tuto práci vybrala, je slovní spojení „**dans la mesure où**“, které se ve zkoumané francouzské verzi Smluv vyskytuje celkem 32 krát. V 10 případech však toto slovní spojení není ve funkci spojovacího výrazu vyjadřujícího podmínku, ale ve funkci příslovečného určení míry. Zbývajících 22 podmínkových souvětí, je ve tvaru **dans la mesure où + passé composé/ présent** nebo **dans la mesure où + présent/présent**, což poukazuje na skutečnost, že stejně jako všechna ostatní zkoumaná souvětí vyjadřují podmínku skutečnou. V tabulce číslo 12. opět uvádím 10 náhodně vybraných příkladů souvětí, kde slovní spojení „dans la mesure où“ plní funkci podmínkové spojky.

Tabulka č. 11: Vybrané podmínkové věty se spojkou „dans la mesure où“

<p>1. Au sens des traités, <i>sont considérées</i> comme services les prestations fournies normalement contre rémunération, dans la mesure où elles <i>ne sont pas régies</i> par les dispositions relatives à la libre circulation des marchandises, des capitaux et des personnes.¹³⁰</p>
<p>2. Sauf dérogations prévues par les traités, <i>sont incompatibles</i> avec le marché intérieur, dans la mesure où elles <i>affectent</i> les échanges entre États membres, les aides accordées par les États ou au moyen de ressources d'État sous quelque forme que ce soit qui faussent ou qui menacent de fausser la concurrence en favorisant certaines entreprises ou certaines productions.¹³¹</p>
<p>3. L'exercice des compétences attribuées par le présent article dans le domaine de la politique commerciale commune <i>n'affecte pas</i> la délimitation des compétences entre l'Union et les États membres et <i>n'entraîne pas</i> une harmonisation des dispositions législatives ou réglementaires des États membres dans la mesure où les traités <i>excluent</i> une telle harmonisation.¹³²</p>
<p>4. Elle <i>examine</i> également les comptes de la totalité des recettes et dépenses de tout organe ou organisme créé par l'Union dans la mesure où l'acte de fondation <i>n'exclut pas</i> cet examen.¹³³</p>

¹²⁹ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 245

¹³⁰ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 70

¹³¹ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 91

¹³² Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 141

¹³³ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 170

<p>5. Le Conseil, statuant par voie de règlements conformément à une procédure législative spéciale, <i>fixe</i> les mesures d'exécution du système de ressources propres de l'Union dans la mesure où la décision adoptée sur la base du troisième alinéa le <i>prévoit</i>.¹³⁴</p>
<p>6. Dans la mesure où ces conventions <i>ne sont pas compatibles</i> avec les traités, le ou les États membres en cause <i>recourent</i> à tous les moyens appropriés pour éliminer les incompatibilités constatées.¹³⁵</p>
<p>7. Cette disposition <i>s'applique</i> également au conjoint dans la mesure où celui-ci <i>n'exerce pas</i> d'activité professionnelle propre ainsi qu'aux enfants à charge et sous la garde des personnes visées au présent article.¹³⁶</p>
<p>8. Une notification faite en application de l'article 3 à l'égard d'une mesure développant l'acquis de Schengen <i>est irrévocablement réputée</i> constituer une notification faite en application de l'article 3 à l'égard de toute autre proposition ou initiative visant à développer cette mesure, dans la mesure où cette proposition ou initiative <i>développe</i> l'acquis de Schengen.¹³⁷</p>
<p>9. En particulier, et pour dissiper tout doute, rien dans le titre IV de la Charte <i>ne crée</i> des droits justiciables applicables à la Pologne ou au Royaume-Uni, sauf dans la mesure où la Pologne ou le Royaume-Uni <i>a prévu</i> de tels droits dans sa législation nationale.¹³⁸</p>
<p>10. La République tchèque <i>souligne</i> que, dans la mesure où la Charte reconnaît des droits et des principes fondamentaux tels qu'ils résultent des traditions constitutionnelles communes aux États membres, ces droits et principes <i>doivent</i> être interprétés en harmonie avec lesdites traditions.¹³⁹</p>

3.2. Vyjádření podmínky v české jazykové verzi Smluv

Protože hlavním tématem práce je vyjádření podmínky ve francouzských textech evropského práva, budu se dále soustředit především na porovnávání vybraných francouzských podmínkových vět uvedených v předchozí části práce, s jejich respondenty z české jazykové verze zkoumaných legislativních předpisů Evropské unie. Nebudu se tedy podrobněji zabývat obecně vyjádřením podmínky v české verzi Smluv, ale konkrétními jednotlivými souvětími.

¹³⁴ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 182

¹³⁵ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 196

¹³⁶ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 270

¹³⁷ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 303

¹³⁸ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 314

¹³⁹ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 356

3.3. Porovnání vybraných francouzských podmínkových vět s jejich ekvivalenty z české jazykové verze Smluv

V následující části práce se budu zabývat porovnáním francouzských souvětí vyjadřujících podmínku, která obsahují spojovací výrazy uvedené v předchozí části práce, s jejich českými ekvivalenty z české jazykové verze Smluv. Zaměřím se především na použité spojovací výrazy a slovesné časy a způsoby, které určují typ vyjadřovaného podmínkového vztahu. Pro názornost budou na konci každé podkapitoly, která bude každá věnovaná podmínkovým větám s jedním z vybraných francouzských spojovacích výrazů, uvedeny dvě tabulky: jedna s českými respondenty spojovacího výrazu, kterému bude daná podkapitola věnována, a druhá s příklady francouzských větami a jejich českých ekvivalentů.

3.3.1. Podmínkové věty se spojkou „si“

V první teoretické části práce jsem uvedla, že francouzskou spojku „si“ lze do češtiny přeložit spojkami „jestli(že)“, „-li“, „když“, „kdyby“¹⁴⁰. Tento výčet českých ekvivalentních spojek však zdaleka není úplný, což dokazuje i porovnání podmínkových souvětí se spojkou „si“ ve francouzské a české verzi Smluv. Francouzská jazyková mutace Smluv obsahuje celkem 250 podmínkových souvětí se spojkou „si“. V české verzi lze na místě „si“ nalézt následující spojky: *-li, pokud, zda, ledaže, jestliže, když, ledaže, za předpokladu, že, kdyby, jako by*. Některé francouzské vedlejší věty uvozené spojkou „si“ jsou v češtině nahrazeny nevětným vyjádřením podmínky za pomoci výrazů *v případě (+ substantivum), na (+ substantivum)*. Opakuje-li se spojka ve francouzském souvětí (*si... et si..*), bývá v českém souvětí uvedena pouze jednou (*př: -li... nebo* namísto *-li.. nebo.. -li*). Dvanácti francouzským podmínkovým souvětím pak v českém textu odpovídá jiná větná konstrukce (například nahrazení vedlejší věty podstatným jménem).

¹⁴⁰ Neumann, J. – Hořejší, V. a kolektiv (1992), Velký francouzsko český slovník, II. díl, Praha, Academia: str. 528

Tabulka č. 12: Příklady francouzských souvětí se spojkou „si“, kterým v českém textu odpovídá jiná větná konstrukce

<p>1. Elle examine notamment <i>si la discipline budgétaire a été respectée</i>, et ce sur la base des deux critères ci-après¹⁴¹:</p> <p>Zkoumá zejména <i>dodržování rozpočtové kázně</i> na základě těchto dvou kritérií¹⁴²:</p>
<p>2. Ces rapports examinent notamment <i>si la législation nationale de chacun de ces États membres, y compris les statuts de sa banque centrale nationale, est compatible avec les articles 130 et 131 et avec les statuts du SEBC et de la BCE</i>¹⁴³.</p> <p>Tyto zprávy posuzují také <i>slučitelnost právních předpisů každého z těchto členských států včetně statutů jejich národních centrálních bank</i> s články 130 a 131 a se statutem ESCB a ECB¹⁴⁴.</p>

Počty výskytu jednotlivých výše českých respondentů francouzské spojky „si“ jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka č. 13: Frekvence výskytu českých ekvivalentů nahrazujících podmínkovou spojku „si“ v české jazykové verzi Smluv

český respondent	počet užití
za předpokladu, že	1
zda	17
pokud	59
-li	119
v případě	8
ledaže	2
když	1
na (+ substantivum)	3
jako by	1
kdyby	1
jestliže	22
vynechání opakující se spojky	4
jiná větná konstrukce	12
<i>celkem</i>	<i>250</i>

¹⁴¹ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 109

¹⁴² Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 100

¹⁴³ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 100

¹⁴⁴ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 109

Naprostá většina těchto francouzských souvětí (248 z 250) vyjadřuje podmínku skutečnou a je ve tvaru *si + présent/présent* nebo *si + passé composé/présent*, případně **comme si + imparfait/présent**, což muselo být zachováno i v českých verzích těchto souvětí, kde typ podmínky určují kromě spojovacích výrazů (spojky typu „jestliže“) i použité slovesné časy, tedy indikativ a futurum.

Tak trochu zvláštním případem je slovní spojení „comme si“, které se vyskytlo v jednom francouzském souvětí. Toto souvětí je ve tvaru *comme si + imparfait/présent*: „*L'article 134, paragraphe 4, et l'article 142 s'appliquent au Royaume-Uni comme s'il faisait l'objet d'une dérogation.*“ Významem spadá toto vyjádření do kategorie podmínky nereálné, o čemž svědčí i český respondent ve tvaru jako by + minulý indikativ/futurum: „*Ustanovení čl. 134 odst. 4 a článek 142 se použijí na Spojené království, jako by šlo o stát, na který se vztahuje výjimka.*“.

Zbývající jedno podmínkové souvětí vyjadřuje tvarem **si + imparfait/conditionnel présent** podmínku možnou: „*en veillant à ce que les travailleurs salariés d'un des États membres, employés sur le territoire d'un autre État membre, puissent demeurer sur ce territoire pour y entreprendre une activité non salariée lorsqu'ils satisfont aux conditions auxquelles ils devraient satisfaire s'ils venaient dans cet État au moment où ils veulent accéder à cette activité*¹⁴⁵“. V české verzi bylo v tomto souvětí použito spojky *kdyby + minulý indikativ/přítomný kondicionál*: „*zajišťují, aby pracovníci jednoho členského státu, kteří jsou zaměstnání na území jiného členského státu, mohli na tomto území zůstat za účelem výkonu samostatně výdělečné činnosti, splňují-li podmínky, které by museli splňovat, kdyby vstupovali do tohoto státu s úmyslem takovou činnost zahájit*¹⁴⁶“.

V následující tabulce jsou uvedeny příklady francouzských podmínkových souvětí s jejich českými respondenty.

¹⁴⁵ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 70

¹⁴⁶ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 70

Tabulka č. 14: Příklady francouzských podmínkových souvětí a jejich české respondenty

<p>1. Un membre de la Commission <i>présente</i> sa démission si le président le lui <i>demande</i>.¹⁴⁷</p> <p>Člen Komise <i>odstoupí</i>, pokud jej k tomu předseda <i>vyzve</i>.¹⁴⁸</p>
<p>2. Si un État membre participant <i>souhaite</i> quitter la coopération structurée permanente, il <i>notifie</i> sa décision au Conseil, qui prend acte de ce que la participation de l'État membre concerné prend fin.¹⁴⁹</p> <p>Pokud si zúčastněný členský stát <i>přeje</i> odstoupit ze stálé strukturované spolupráce, <i>oznámi</i> své rozhodnutí Radě, která vezme na vědomí, že dotyčný členský stát ukončil svou účast.¹⁵⁰</p>
<p>3. Si l'État membre qui a passé outre à la recommandation de la Commission <i>provoque</i> une distorsion à son seul détriment, les dispositions de l'article 116 <i>ne sont pas applicables</i>.¹⁵¹</p> <p>Jestliže členský stát, který nedbal doporučení Komise, <i>vyvolá</i> narušení pouze ke své vlastní újmě, článek 116 <i>se nepoužije</i>.¹⁵²</p>
<p>4. L'Union et ses États membres <i>agissent</i> conjointement dans un esprit de solidarité si un État membre <i>est l'objet</i> d'une attaque terroriste ou la victime d'une catastrophe naturelle ou d'origine humaine.¹⁵³</p> <p>Pokud je některý členský stát <i>cílem</i> teroristického útoku nebo obětí přírodní nebo člověkem způsobené pohromy, <i>jednají</i> Unie a její členské státy společně v duchu solidarity.¹⁵⁴</p>
<p>5. Si la Cour de justice le <i>demande</i>, le Conseil, statuant à l'unanimité, <i>peut augmenter</i> le nombre des avocats généraux.¹⁵⁵</p> <p>Na žádost Soudního dvora <i>může</i> Rada jednomyslným rozhodnutím zvýšit počet</p>

¹⁴⁷ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 26

¹⁴⁸ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 26

¹⁴⁹ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 41

¹⁵⁰ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 41

¹⁵¹ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 96

¹⁵² Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 96

¹⁵³ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 148

¹⁵⁴ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 148

¹⁵⁵ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 158

generálních advokátů. ¹⁵⁶
<p>6. Si la Commission <i>n'a pas émis</i> l'avis dans un délai de trois mois à compter de la demande, l'absence d'avis <i>ne fait pas</i> obstacle à la saisine de la Cour.¹⁵⁷</p> <p><i>Nevydá-li</i> Komise takové stanovisko ve lhůtě tří měsíců ode dne, kdy jí věc byla předložena, <i>může</i> být věc předložena Soudnímu dvoru Evropské unie i bez stanoviska Komise.¹⁵⁸</p>
<p>7. Si le projet d'acte législatif <i>émane</i> d'un groupe d'États membres, le président du Conseil <i>transmet</i> l'avis aux gouvernements de ces États membres.¹⁵⁹</p> <p><i>Pochází-li</i> návrh legislativního aktu od skupiny členských států, <i>předá</i> předseda Rady stanovisko vládám těchto členských států.¹⁶⁰</p>
<p>8. Les délibérations des chambres composées de trois ou de cinq juges <i>ne sont valables</i> que si elles <i>sont prises</i> par trois juges.¹⁶¹</p> <p>Rozhodnutí senátů složených ze tří nebo pěti soudců <i>jsou platná</i>, pouze pokud jsou přijata třemi soudci.¹⁶²</p>
<p>9. Si la Cour <i>rejette</i> le recours, la décision du comité d'arbitrage <i>devient</i> définitive.¹⁶³</p> <p><i>Zamítne-li</i> Soudní dvůr opravný prostředek, <i>nabývá</i> rozhodnutí rozhodčího výboru právní moci.¹⁶⁴</p>
<p>10. Une décision requérant la majorité qualifiée <i>est adoptée</i> si les suffrages exprimant un vote favorable <i>représentent</i> au moins deux tiers du capital souscrit de la BCE et au moins la moitié des actionnaires.¹⁶⁵</p> <p>Rozhodnutí vyžadující kvalifikovanou většinu <i>je přijato</i>, jestliže odevzdané souhlasné hlasy <i>představují</i> alespoň dvě třetiny upsaného základního kapitálu ECB a současně alespoň polovinu podílníků.¹⁶⁶</p>
11. Si la BCE <i>considère</i> qu'une banque centrale nationale a manqué à une des

¹⁵⁶ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 158

¹⁵⁷ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 161

¹⁵⁸ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 161

¹⁵⁹ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 207

¹⁶⁰ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 207

¹⁶¹ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 213

¹⁶² Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 214

¹⁶³ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 215

¹⁶⁴ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 215

¹⁶⁵ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 234

¹⁶⁶ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 234

obligations qui lui incombent au titre des traités et des présents statuts, elle *émet* sur l'affaire un avis motivé après avoir donné à la banque centrale nationale concernée la possibilité de présenter ses observations.¹⁶⁷

Usoudí-li ECB, že některá národní centrální banka nespĺnila povinnost vyplývající ze Smluv a tohoto statutu, *poskytne* dotyčné národní centrální bance příležitost předložit své připomínky a poté vydá ve věci odůvodněné stanovisko.¹⁶⁸

12. Si le Royaume-Uni *adopte* l'euro conformément aux dispositions du présent paragraphe, les paragraphes 3 à 8 *cessent* d'être applicables.¹⁶⁹

Pokud Spojené království *přijme* v souladu s tímto bodem protokolu euro, *přestanou* být použitelné body 3 až 8.¹⁷⁰

13. Les délibérations *sont acquises si* elles *ont recueilli* au moins 255 voix exprimant le vote favorable de la majorité des membres, lorsque, en vertu des traités, elles doivent être prises sur proposition de la Commission.¹⁷¹

Pokud *musí* být podle Smluv rozhodnutí přijato na návrh Komise, *je* k jeho přijetí třeba nejméně 255 hlasů vyjadřujících kladné stanovisko většiny členů.¹⁷²

3.3.2. Nevětné vyjádření podmínky pomocí slovního spojení „en cas de“

Doslovným českým překladem francouzského spovního spojení „en cas de“ je slovní spojení „v případě“. Francouzské „en cas de“, které ve spojení se substantivem představuje nevětné vyjádření podmínky, se v textech Smluv vyskytuje celkem 68 krát, v české verzi je doslovným překladem „v případě (v případech)“ se stejnou konstrukcí nahrazeno 34 krát. Dále tvůrci české verze zkoumaného legislativního aktu Evropské unie použili v e 12 případech k nahrazení francouzské nevětné konstrukce „en cas de“ + substantivum české nevětné vyjádření podmínky pomocí výrazů „*při*“ + *substantivum*, „*za*“ + *substantivum*, „*před*“ + *promoninum*, „*pro případ/případy*“, „*mimo případ*“. Ve 21 případech bylo namísto nevětného vyjádření podmínky v české verzi použito vedlejší věty podmínkovou uvozené spojkou *–li* nebo *pokud*. Ve zbývajícím jednom souvětí bylo slovní spojení „en cas de“ v češtině nahrazeno příslovcem *případně*.

¹⁶⁷ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 245

¹⁶⁸ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 244

¹⁶⁹ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 286

¹⁷⁰ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 286

¹⁷¹ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 323

¹⁷² Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 232

Pro lepší přehlednost opět uvedu použité české respondenty v tabulce s počtem jejich výskytu ve zkoumaném vzorku 68 podmínkových vět, které ve francouzské verzi Smluv obsahují slovní spojení „en cas de“.

Tabulka č. 15: Respondenty slovního spojení „en cas de“ použité v české jazykové verzi Smluv

český respondent	počet užití
v případě/případech	34
pro případ/případy	2
mimo případy	1
před	2
za	2
při	5
pokud	4
-li	17
případně	1
celkem	68

Použitím odpovídajících slovesných časů, indikativu a futura, případně spojek typu „jestliže“ tvůrci české jazykové mutace Smluv opět u všech zkoumaných souvětí zachovali vyjádření podmínky skutečné.

V následující tabulce uvádím české respondenty příkladů francouzského nevětného vyjádření podmínky slovním spojením „en cas de“, které jsem náhodně vybrala v předchozí části práce.

Tabulka č. 16: Příklady francouzského nevětného vyjádření podmínky pomocí slovního spojení „en cas de“ a jejich české respondenty

<p>1. En cas de difficultés majeures pour appliquer une décision visée au présent article, un État membre <i>saisit</i> le Conseil, qui en délibère et recherche les solutions appropriées.¹⁷³</p> <p><i>Nastanou-li</i> při provádění rozhodnutí podle tohoto článku větší potíže, <i>vyrozumí</i> o nich členský stát Radu, která je projedná a hledá odpovídající řešení.¹⁷⁴</p>
<p>2. Dans le même délai, en cas de désaccord, et si au moins neuf États membres souhaitent instaurer une coopération renforcée sur la base du projet de directive concerné, ils en <i>informent</i> le Parlement européen, le Conseil et la Commission.¹⁷⁵</p>

¹⁷³ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 32

¹⁷⁴ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 32

¹⁷⁵ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 80

<p><i>Není-li</i> dohody dosaženo a pokud si alespoň devět členských států <i>přeje</i> navázat posílenou spoluprací na základě dotčeného návrhu směrnice, <i>oznámí</i> to ve stejné lhůtě Evropskému parlamentu, Radě a Komisi.¹⁷⁶</p>
<p>3. Après discussion, et en cas de consensus, le Conseil européen, dans un délai de quatre mois à compter de cette suspension, <i>renvoie</i> le projet au Conseil pour adoption.¹⁷⁷</p> <p>Po projednání, a pokud <i>bylo dosaženo</i> konsensu, Evropská rada do čtyř měsíců od tohoto pozastavení <i>vrátí</i> návrh zpět Radě k přijetí.¹⁷⁸</p>
<p>4. Des dispositions complémentaires relatives à la mise en oeuvre de la procédure décrite au présent article <i>figurent</i> dans le protocole sur la procédure applicable en cas de déficit excessif, annexé aux traités.¹⁷⁹</p> <p>Další ustanovení týkající se provádění postupu popsáného v tomto článku <i>jsou stanovena</i> v Protokolu o postupu při nadměrném schodku, připojeném ke Smlouvám.¹⁸⁰</p>
<p>5. En cas de vote, chaque membre du Conseil européen peut <i>recevoir</i> délégation d'un seul des autres membres.¹⁸¹</p> <p>Při hlasování <i>může</i> být každý člen Evropské rady zmocněn hlasovat nejvýše za jednoho z ostatních členů.¹⁸²</p>
<p>6. En cas de démission volontaire, de démission d'office ou de décès, le président <i>est remplacé</i> pour la durée du mandat restant à courir.¹⁸³</p> <p>V případě odstoupení, odvolání nebo smrti <i>je</i> předseda <i>nahrazen</i> na zbývající část funkčního období.¹⁸⁴</p>
<p>7. Sauf en cas de démission d'office, les membres de la Cour des comptes <i>restent</i> en fonctions jusqu'à ce qu'il soit pourvu à leur remplacement.¹⁸⁵</p> <p>Mimo případy odvolání <i>zastávají</i> členové Účetního dvora svou funkci až do okamžiku svého nahrazení.¹⁸⁶</p>

¹⁷⁶ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 80

¹⁷⁷ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 82

¹⁷⁸ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 82

¹⁷⁹ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 101

¹⁸⁰ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 101

¹⁸¹ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 152

¹⁸² Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 152

¹⁸³ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 156

¹⁸⁴ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 156

¹⁸⁵ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 169

¹⁸⁶ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 169

<p>8. En cas de besoin, les États membres <i>se prêtent</i> une assistance mutuelle en vue d'arriver à cette fin et <i>adoptent</i> le cas échéant une attitude commune.¹⁸⁷</p> <p>V případě potřeby si členské státy <i>poskytnou</i> vzájemnou pomoc k dosažení tohoto cíle a zaujmou případně společný postoj.¹⁸⁸</p>
<p>9. En cas de pourvoi contre une décision du Tribunal, la procédure devant la Cour de justice <i>comporte</i> une phase écrite et une phase orale.¹⁸⁹</p> <p><i>Je-li</i> podán opravný prostředek proti rozhodnutí Tribunálu, <i>má</i> řízení před Soudním dvorem písemnou a ústní část.¹⁹⁰</p>
<p>10. En cas de partage des voix, celle du président <i>est</i> prépondérante.¹⁹¹</p> <p>Při rovnosti hlasů <i>rozhoduje</i> hlas prezidenta.¹⁹²</p>

3.3.3. Podmínkové věty se spojkou „au cas où“

Doslovný český překlad pro francouzský spojovací výraz „au cas où“ by byl „v případě, že“, což však bylo z 11 případů, ve kterých se toto slovní spojení vyskytuje ve francouzské verzi Smluv, v české verzi použito pouze jednou. Jednou použito i nevětné vyjádření „v případě + substantivum“, dále autoři české verze Smluv opět zvolili spojky typu „jestliže“: *pokud*: 3x, *-li*: 5x. V jednom případě (věta č. 7) v českém překladu francouzské slovní spojení „au cas où“ podmínku nevyjadřuje.

Tabulka č. 17: Spojovací výrazy užití jako ekvivalenty slovního spojení „au cas où“

český respondent	počet užití
v případě, že	1
v případě	1
pokud	3
-li	5
nevyjádření podmínky	1
<i>celkem</i>	<i>11</i>

¹⁸⁷ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 196

¹⁸⁸ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 196

¹⁸⁹ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 224

¹⁹⁰ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 224

¹⁹¹ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 234

¹⁹² Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 235

Z hlediska typu vyjadřované podmínky se opět jedná o podmínku skutečnou vyjádřenou spojovacími výrazy v kombinaci s užitím sloves ve tvaru indikativu a futura.

Tabulka č. 18: Podmínkové věty se spojkou „en cas de“ a jejich české ekvivalenty

<p>1. Au cas où un État membre <i>serait</i> l'objet d'une agression armée sur son territoire, les autres États membres lui <i>doivent</i> aide et assistance par tous les moyens en leur pouvoir, conformément à l'article 51 de la charte des Nations unies.¹⁹³</p> <p>Pokud se členský stát <i>stane</i> na svém území cílem ozbrojeného napadení, <i>poskytnou</i> mu ostatní členské státy pomoc a podporu všemi prostředky, které jsou v jejich moci, v souladu s článkem 51 Charty Organizace spojených národů.¹⁹⁴</p>
<p>2. Au cas où un ou plusieurs États membres <i>se trouvent</i> dans une situation d'urgence caractérisée par un afflux soudain de ressortissants de pays tiers, le Conseil, sur proposition de la Commission, <i>peut adopter</i> des mesures provisoires au profit du ou des États membres concernés.¹⁹⁵</p> <p>Ocitnou-li se jeden nebo více členských států ve stavu nouze v důsledku náhlého přílivu státních příslušníků třetích zemí, <i>může</i> Rada na návrh Komise přijmout ve prospěch dotyčných členských států dočasná opatření.¹⁹⁶</p>
<p>3. Au cas où la Commission <i>constate</i> qu'une disparité existant entre les dispositions législatives, réglementaires ou administratives des États membres fausse les conditions de concurrence sur le marché intérieur et provoque, de ce fait, une distorsion qui doit être éliminée, elle <i>entre</i> en consultation avec les États membres intéressés.¹⁹⁷</p> <p>Zjistí-li Komise, že existující rozdíly mezi právními a správními předpisy členských států narušují podmínky hospodářské soutěže na vnitřním trhu a vyvolávají narušení, které je nutno odstranit, <i>poradí</i> se s danými členskými státy.¹⁹⁸</p>
<p>4. Par dérogation à l'article 218, au cas où des accords sur des questions se rapportant au régime monétaire ou de change <i>doivent</i> faire l'objet de négociations entre l'Union et un ou plusieurs États tiers ou organisations internationales, le Conseil, sur recommandation de la Commission et après consultation de la Banque centrale européenne, <i>décide</i> des arrangements relatifs aux négociations et à la conclusion de ces accords.¹⁹⁹</p> <p>Má-li Unie sjednat s jedním nebo více třetími státy nebo mezinárodními organizacemi</p>

¹⁹³ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 39

¹⁹⁴ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 39

¹⁹⁵ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 77

¹⁹⁶ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 77

¹⁹⁷ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 95

¹⁹⁸ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 95

¹⁹⁹ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 147

<p>dohody týkající se otázek měnového nebo kurzového režimu, <i>rozhoduje</i> Rada odchylně od článku 218 na doporučení Komise a po konzultaci s Evropskou centrální bankou o podmínkách pro sjednávání a uzavírání takových dohod.²⁰⁰</p>
<p>5. Au cas où, l'immunité ayant été levée, une action pénale <i>est engagée</i> contre un juge, celui-ci <i>n'est justiciable</i>, dans chacun des États membres, que de l'instance compétente pour juger les magistrats appartenant à la plus haute juridiction nationale.²⁰¹</p> <p><i>Je-li</i> po zbavení imunity zahájeno proti některému soudci trestní řízení, <i>může</i> být tento soudce v každém členském státě postaven pouze před takový soud, který je příslušný k trestnímu řízení proti soudcům nejvyšších soudních instancí v tomto členském státě.²⁰²</p>
<p>6. Au cas où le président <i>estime</i> qu'un juge ou un avocat général ne doit pas, pour une raison spéciale, siéger ou conclure dans une affaire déterminée, il en <i>avertit</i> l'intéressé.²⁰³</p> <p>V případě, že se předseda <i>domnívá</i>, že se některý soudce nebo generální advokát nemá ze zvláštního důvodu účastnit projednávání a rozhodování v určité věci, <i>upozorní</i> na to dotyčného.²⁰⁴</p>
<p>7. Si ces pièces n'ont pas été jointes à la requête, le greffier invite l'intéressé à en effectuer la production dans un délai raisonnable, sans qu'aucune forclusion <i>puisse être</i> opposée au cas où la régularisation <i>interviendrait</i> après l'expiration du délai de recours.²⁰⁵</p> <p>Jestliže tyto písemnosti nebyly k žalobě připojeny, vyzve vedoucí soudní kanceláře žalobce, aby jej v přiměřené lhůtě dodal, přičemž žaloba nesmí být odmítnuta proto, že tato vada byla odstraněna teprve po uplynutí lhůty stanovené pro podání žaloby.²⁰⁶</p>
<p>8. Au cas où il <i>est mis fin</i> à la dérogation, les dispositions du présent protocole <i>cessent</i> d'être applicables.²⁰⁷</p> <p>V případě zrušení výjimky <i>přestanou</i> být ustanovení tohoto protokolu použitelná.²⁰⁸</p>
<p>9. Au cas où le Royaume-Uni <i>a procédé</i> à cette notification, tous les actes visés au paragraphe 1 <i>cessent</i> de s'appliquer à son égard à compter de la date d'expiration de la période transitoire visée au paragraphe 3.²⁰⁹</p>

²⁰⁰ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 147

²⁰¹ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 210

²⁰² Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 210

²⁰³ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 213

²⁰⁴ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 214

²⁰⁵ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 215

²⁰⁶ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 215

²⁰⁷ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 287

²⁰⁸ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 288

²⁰⁹ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 326

Pokud Spojené království učiní toto oznámení, použitelnost všech aktů podle odstavce 1 na Spojené království skončí dnem uplynutí přechodného období podle odstavce 3.²¹⁰

10. Au cas où le traité de Lisbonne *entrerait* en vigueur après le 1er janvier 2009, la Conférence *invite* les autorités compétentes de l'État membre exerçant la présidence semestrielle du Conseil à ce moment-là, d'une part, et la personnalité qui sera élue président du Conseil européen et la personnalité qui sera nommée haut représentant de l'Union pour les affaires étrangères et la politique de sécurité, d'autre part, à prendre, en consultation avec la présidence semestrielle suivante, les mesures concrètes nécessaires qui permettent une transition efficace des aspects matériels et organisationnels de l'exercice de la présidence du Conseil européen et du Conseil des affaires étrangères.²¹¹

Vstoupí-li Lisabonská smlouva v platnost po 1. lednu 2009, vyzve konference příslušné orgány členského státu, který bude právě vykonávat šestiměsíční předsednictví Rady, na jedné straně a osobu, která bude zvolena předsedou Evropské rady, jakož i osobu, která bude jmenována vysokým představitelem Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, na straně druhé, aby po konzultaci s následujícím šestiměsíčním předsednictvím přijaly nezbytná konkrétní opatření, která umožní účinný přechod hmotných a organizačních prvků výkonu předsednictví Evropské rady a Rady pro zahraniční věci.²¹²

11. La Conférence *estime* que, **au cas où** un projet d'acte législatif fondé sur l'article 79, paragraphe 2, *porterait* atteinte aux aspects importants du système de sécurité sociale d'un État membre, notamment pour ce qui est du champ d'application, du coût ou de la structure financière, ou en affecterait l'équilibre financier comme le prévoit l'article 48, second alinéa, les intérêts dudit État membre seront dûment pris en considération.²¹³

Konference má za to, že **pokud** by se návrh legislativního aktu založený na čl. 79 odst. 2 *dotkl* důležitých aspektů systému sociálního zabezpečení členského státu, včetně oblasti působnosti, nákladů nebo finanční struktury, nebo by se dotkl finanční rovnováhy tohoto systému, jak je stanoveno v čl. 48 druhém pododstavci, budou zájmy daného členského státu plně zohledněny.²¹⁴

3.3.4. Podmínkové věty se spojkou „à condition que“

Českým ekvivalentem francouzského spojovacího výrazu „à condition que“ je slovní spojení „za podmínky, že“, což bylo v překladech Smluv použito dvakrát ze třech případů, ve kterých se spojovací výraz „à condition que“ vyskytl. V jednom případě byl výraz do češtiny přeložen slovním spojením „za předpokladu, že“.

²¹⁰ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 326

²¹¹ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 340

²¹² Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 340

²¹³ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 346

²¹⁴ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 346

Tabulka č. 19: Ekvivalenty spojovacího výrazy „à condition que“ použité v české verzi Smluv

český respondent	počet užití
za podmínky, že	2
za předpokladu, že	1
<i>celkem</i>	3

Přísudky českých větných ekvivalentů jsou opět ve tvaru indikativu nebo futura a podmínková souvětí vyjadřují podmínku skutečnou.

Tabulka č. 20: Podmínkové věty se spojkou „à condition que“ a jejich ekvivalenty z české verze Smluv

<p>1. La décision autorisant une coopération renforcée <i>est adoptée</i> par le Conseil en dernier ressort, lorsqu'il établit que les objectifs recherchés par cette coopération ne peuvent être atteints dans un délai raisonnable par l'Union dans son ensemble, et à condition qu'au moins neuf États membres y participent.²¹⁵</p> <p>Rozhodnutí o povolení posílené spolupráce <i>přijme</i> Rada až jako poslední prostředek, pokud shledá, že cílů této spolupráce nelze dosáhnout v přiměřené lhůtě Unii jako celkem, a za podmínky, že se jí <i>účastní</i> nejméně devět členských států.²¹⁶</p>
<p>2. Le présent traité <i>entrera</i> en vigueur le 1er janvier 1993, à condition que tous les instruments de ratification <i>aient été déposés</i>, ou, à défaut, le premier jour du mois suivant le dépôt de l'instrument de ratification de l'État signataire qui procédera le dernier à cette formalité.²¹⁷</p> <p>Tato smlouva <i>vstupuje</i> v platnost dnem 1. ledna 1993 za předpokladu, že <i>budou</i> uloženy všechny ratifikační listiny, nebo nestane-li se tak, prvním dnem měsíce následujícího po uložení ratifikační listiny tím signatářským státem, který tak učiní jako poslední.²¹⁸</p>
<p>3. <i>Sont compatibles</i> avec le marché intérieur:</p> <p>a) les aides à caractère social octroyées aux consommateurs individuels, à condition qu'elles soient accordées sans discrimination liée à l'origine des produits,²¹⁹</p> <p>S vnitřním trhem <i>jsou</i> slučitelné:</p> <p>a) podpory sociální povahy poskytované individuálním spotřebitelům za podmínky, že se <i>poskytují</i> bez diskriminace na základě původu výrobků;²²⁰</p>

²¹⁵ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 28

²¹⁶ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 28

²¹⁷ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 45

²¹⁸ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 45

²¹⁹ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 91

²²⁰ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 91

3.3.5. Podmínkové věty se spojkou „à moins que“

V první části práce jsem jako český ekvivalent francouzského spojovacího výrazu „*à moins que*“ uvedla spojku „leđa(že)“. Ta byla v české verzi Smluv namísto francouzského „*à moins que*“, které se v podmínkových větách vyskytlo 20 krát, použita celkem 7 krát. V ostatních případech byly jako české respondenty použity spojky *-li* (8 krát) a *pokud* (5 krát). Pro lepší přehlednost opět uvádím použité výrazy v tabulce.

Tabulka č. 21: Ekvivalenty spojovacího výrazu „à moins que“ použité v české verzi Smluv

český respondent	počet užití
leđaže	7
-li	8
pokud	5
<i>celkem</i>	<i>20</i>

Francouzská podmínková souvětí se spojovacím výrazem „*à moins que*“, která se ve Smlouvách vyskytla, vyjadřují tvarem *à moins que* + *ne* + subjunctif/présent podmínku skutečnou. To zůstalo zachováno i v českých souvětích, která těmto francouzským odpovídají v české jazykové verzi Smluv, a to užitím výše uvedených spojek v kombinaci se slovesy v záporném tvaru indikativu nebo futura.

Tabulka č. 22: Příklady francouzských podmínkových souvětí se spojovacím výrazem „à moins que“ a jejich české respondenty

1. Quand une dépense n'est pas mise à la charge du budget de l'Union, elle *est à la charge* des États membres selon la clé du produit national brut, **à moins que** le Conseil, statuant à l'unanimité, *n'en décide* autrement.²²¹

Nejsou-li výdaje hrazeny z rozpočtu Unie, *hradí* je členské státy podle klíče hrubého národního produktu, **pokud** Rada jednomyslně *nerozhodne* jinak.²²²

2. **À moins que** le statut de la Cour de justice de l'Union européenne *n'en dispose* autrement, les dispositions des traités relatives à la Cour de justice *sont applicables* au Tribunal.²²³

Nestanoví-li statut Soudního dvora Evropské unie jinak, *vztahují* se ustanovení Smluv

²²¹ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 37

²²² Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 37

²²³ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 159

<p>týkající se Soudního dvora i na Tribunal.²²⁴</p> <p>3. À moins que le règlement portant création du tribunal spécialisé <i>n'en dispose</i> autrement, les dispositions des traités relatives à la Cour de justice de l'Union européenne et les dispositions du statut de la Cour de justice de l'Union européenne <i>s'appliquent</i> aux tribunaux spécialisés.²²⁵</p> <p><i>Nestanoví-li</i> nařízení o zřízení specializovaného soudu jinak, <i>vztahují</i> se ustanovení Smluv týkající se Soudního dvora Evropské unie a statut Soudního dvora Evropské unie i na specializované soudy.²²⁶</p>
<p>4. Les dépenses résultant de la mise en oeuvre d'une coopération renforcée, autres que les coûts administratifs occasionnés pour les institutions, <i>sont à la charge</i> des États membres qui y participent, à moins que le Conseil, statuant à l'unanimité de tous ses membres, après consultation du Parlement européen, <i>n'en décide</i> autrement.²²⁷</p> <p>Náklady vyplývající z provádění posílené spolupráce, s výjimkou správních nákladů orgánů, <i>hradí</i> zúčastněné členské státy, pokud všichni členové Rady po konzultaci s Evropským parlamentem <i>jednomyslně nerozhodnou</i> jinak.²²⁸</p>
<p>5. L'audience <i>est publique</i>, à moins qu'il <i>n'en soit décidé</i> autrement par la Cour de justice, d'office ou sur demande des parties, pour des motifs graves.²²⁹</p> <p>Jednání <i>je veřejné</i>, nerozhodne-li Soudní dvůr z vážných důvodů z úřední povinnosti nebo na návrh účastníků řízení jinak.²³⁰</p>
<p>6. En cas d'ouverture d'une procédure de réexamen, la ou les réponses qui font l'objet du réexamen <i>prennent</i> effet à l'issue de cette procédure, à moins que la Cour <i>n'en décide</i> autrement.²³¹</p> <p>Je-li zahájen přezkum, <i>nabývají</i> odpověď nebo odpovědi, které jsou předmětem přezkumu, účinku po jeho skončení, pokud Soudní dvůr <i>nerozhodne</i> jinak.²³²</p>
<p>7. La phase écrite de la procédure <i>comprend</i> la présentation de la requête et du mémoire en défense, à moins que le Tribunal de la fonction publique <i>décide</i> qu'un deuxième échange de mémoires écrits est nécessaire.²³³</p>

²²⁴ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 159

²²⁵ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 160

²²⁶ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 160

²²⁷ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 191

²²⁸ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 191

²²⁹ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 218

²³⁰ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 218

²³¹ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 225

²³² Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 225

²³³ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 227

<p>Písemná část řízení <i>zahrnuje</i> podání návrhu a žalobní odpovědi, <i>nerozhodne-li</i> Soud pro veřejnou službu o nezbytnosti druhé výměny spisů účastníků řízení.²³⁴</p>
<p>8. Aucun membre <i>ne peut exercer</i> une profession, rémunérée ou non, à moins qu'une dérogation ne lui <i>ait été accordée</i> à titre exceptionnel par le conseil des gouverneurs.²³⁵</p> <p>Žádný člen <i>nesmí</i> vykonávat jinou výdělečnou nebo nevýdělečnou profesionální činnost, pokud mu Rada guvernérů k tomu výjimečně <i>neudělí</i> souhlas.²³⁶</p>
<p>9. Les banques centrales nationales <i>peuvent exercer</i> d'autres fonctions que celles qui sont spécifiées dans les présents statuts, à moins que le conseil des gouverneurs <i>ne décide</i>, à la majorité des deux tiers des suffrages exprimés, que ces fonctions interfèrent avec les objectifs et les missions du SEBC.²³⁷</p> <p>Národní centrální banky <i>mohou vykonávat</i> i jiné funkce než ty, jež jsou uvedeny v tomto statutu, pokud Rada guvernérů dvoutřetinovou většinou odevzdaných hlasů <i>nerozhodne</i>, že tyto funkce jsou v rozporu s cíli a úkoly ESCB.²³⁸</p>
<p>10. Les litiges entre la BCE, d'une part, et ses créanciers, débiteurs ou toute autre personne, d'autre part, <i>sont tranchés</i> par les tribunaux nationaux compétents, à moins que la Cour de justice de l'Union européenne <i>n'ait été déclarée</i> compétente.²³⁹</p> <p>Spory mezi ECB na jedné straně a jejími věřiteli, dlužníky či jakoukoli jinou osobou na straně druhé <i>rozhodují</i> příslušné národní soudy, <i>není-li dána</i> pravomoc Soudního dvora Evropské unie.²⁴⁰</p>

3.3.6. Podmínkové věty se spojkou „dans la mesure où“

Slovní spojení „dans la mesure où“ se ve francouzské jazykové mutaci zkoumaného právního textu vyskytlo celkem 32 krát. Z toho však v 10 případech zastává ve větách funkci příslovečného určení míry a pouze ve 22 případech plní funkci podmínkové spojky. Jak bylo již řečeno v první části práce, v českém jazyce odpovídá slovnímu spojení „dans na mesure où“ ve funkci podmínkové spojky slovní spojení „v případě, že“. Tento český ekvivalentní spojovací výraz se však v české verzi na místě francouzského „dans la mesure où“ nevyskytl ani jednou a ve všech p

²³⁴ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 227

²³⁵ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 235

²³⁶ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 235

²³⁷ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 237

²³⁸ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 237

²³⁹ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 245

²⁴⁰ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 245

podmínkových souvětí byl nahrazen kratšími spojkami *pokud* (21 krát) a *jestliže* (1 krát).

Tabulka č. 23: Respondenty spojky „dans la mesure où“ použité v české verzi Smluv

český respondent	počet užití
<i>pokud</i>	21
<i>jestliže</i>	1
<i>celkem</i>	22

Stejně jako u všech předchozích zkoumaných souvětí jsou slovesa ve tvaru indikativu nebo futura a jedná se tedy opět o vyjádření podmínky skutečné.

Tabulka číslo 24: Příklady podmínkových souvětí se spojkou „dans la mesure où“ a jejich české respondenty

<p>1. Au sens des traités, <i>sont considérées</i> comme services les prestations fournies normalement contre rémunération, dans la mesure où elles <i>ne sont pas régies</i> par les dispositions relatives à la libre circulation des marchandises, des capitaux et des personnes.²⁴¹</p> <p>Za služby <i>se</i> podle Smluv <i>pokládají</i> výkony poskytované zpravidla za úplatu, pokud <i>nejsou upraveny</i> ustanoveními o volném pohybu zboží, kapitálu a osob.²⁴²</p>
<p>2. Sauf dérogations prévues par les traités, <i>sont incompatibles</i> avec le marché intérieur, dans la mesure où elles <i>affectent</i> les échanges entre États membres, les aides accordées par les États ou au moyen de ressources d'État sous quelque forme que ce soit qui faussent ou qui menacent de fausser la concurrence en favorisant certaines entreprises ou certaines productions.²⁴³</p> <p>Podpory poskytované v jakékoli formě státem nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, <i>jsou</i>, pokud <i>ovlivňují</i> obchod mezi členskými státy, <i>neslučitelné s vnitřním trhem</i>, nestanoví-li Smlouvou jinak.²⁴⁴</p>
<p>3. L'exercice des compétences attribuées par le présent article dans le domaine de la politique commerciale commune <i>n'affecte pas</i> la délimitation des compétences entre l'Union et les États membres et <i>n'entraîne pas</i> une harmonisation des dispositions législatives ou réglementaires des États membres dans la mesure où les traités <i>excluent</i> une telle harmonisation.²⁴⁵</p>

²⁴¹ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 70

²⁴² Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 70

²⁴³ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 91

²⁴⁴ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 91

²⁴⁵ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 141

<p>Výkon pravomocí svěřených tímto článkem v oblasti společné obchodní politiky <i>se nedotýká</i> vymezení pravomocí mezi Unií a členskými státy a <i>nesmí</i> vést k harmonizaci právních předpisů členských států, jestliže Smlouvy takovou harmonizaci vylučují.²⁴⁶</p>
<p>4. Elle <i>examine</i> également les comptes de la totalité des recettes et dépenses de tout organe ou organisme créé par l'Union dans la mesure où l'acte de fondation <i>n'exclut pas</i> cet examen.²⁴⁷</p> <p><i>Přezkoumává</i> rovněž účetnictví všech příjmů a výdajů každé z institucí nebo jiných subjektů zřízených Unií, pokud to jejich zřizovací akt <i>nevylučuje</i>.²⁴⁸</p>
<p>5. Le Conseil, statuant par voie de règlements conformément à une procédure législative spéciale, <i>fixe</i> les mesures d'exécution du système de ressources propres de l'Union dans la mesure où la décision adoptée sur la base du troisième alinéa le <i>prévoit</i>.²⁴⁹</p> <p>Rada <i>přijme</i> zvláštním legislativním postupem formou nařízení prováděcí opatření pro systém vlastních zdrojů Unie, pokud je tak <i>stanoveno</i> rozhodnutím přijatým na základě třetího pododstavce.²⁵⁰</p>
<p>6. Dans la mesure où ces conventions <i>ne sont pas compatibles</i> avec les traités, le ou les États membres en cause <i>recourent</i> à tous les moyens appropriés pour éliminer les incompatibilités constatées.²⁵¹</p> <p>Pokud jsou uvedené smlouvy <i>neslučitelné</i> se Smlouvami, <i>použije</i> příslušný členský stát či členské státy všech vhodných prostředků k odstranění zjištěných neslučitelností.²⁵²</p>
<p>7. Cette disposition <i>s'applique</i> également au conjoint dans la mesure où celui-ci <i>n'exerce pas</i> d'activité professionnelle propre ainsi qu'aux enfants à charge et sous la garde des personnes visées au présent article.²⁵³</p> <p>Toto ustanovení <i>se vztahuje</i> rovněž na manžela nebo manželku, pokud <i>nevykonává</i> vlastní profesionální činnost, a na děti vyživované osobami uvedenými v tomto článku a v jejich péči.²⁵⁴</p>
<p>8. Une notification faite en application de l'article 3 à l'égard d'une mesure développant l'acquis de Schengen <i>est irrévocablement réputée</i> constituer une notification faite en application de l'article 3 à l'égard de toute autre proposition ou initiative visant à</p>

²⁴⁶ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 141

²⁴⁷ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 170

²⁴⁸ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 170

²⁴⁹ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 182

²⁵⁰ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 182

²⁵¹ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 196

²⁵² Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 196

²⁵³ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 270

²⁵⁴ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 270

développer cette mesure, **dans la mesure où** cette proposition ou initiative *développe* l'acquis de Schengen.²⁵⁵

Oznámení podle článku 3 ohledně opatření rozvíjejícího schengenské acquis *se* nezvratně *považuje* za oznámení podle článku 3 pro všechny další návrhy nebo podněty zaměřené na doplnění uvedeného opatření, **pokud** takový návrh nebo podnět *rozvíjí* schengenské acquis.²⁵⁶

9. En particulier, et pour dissiper tout doute, rien dans le titre IV de la Charte *ne crée* des droits justiciables applicables à la Pologne ou au Royaume-Uni, sauf **dans la mesure où** la Pologne ou le Royaume-Uni *a prévu* de tels droits dans sa législation nationale.²⁵⁷

Zejména, a aby se předešlo jakékoliv pochybnosti, nic v hlavě IV Listiny *nezakládá* soudně vymahatelná práva platná v Polsku či ve Spojeném království, **pokud** tato práva *nejsou stanovena* ve vnitrostátním právu Polska či Spojeného království.²⁵⁸

10. La République tchèque *souligne* que, **dans la mesure où** la Charte reconnaît des droits et des principes fondamentaux tels qu'ils résultent des traditions constitutionnelles communes aux États membres, ces droits et principes *doivent* être interprétés en harmonie avec lesdites traditions.²⁵⁹

Česká republika *podtrhuje*, že **pokud** Listina uznává základní práva a zásady, které vyplývají z ústavních zvyklostí společných členským státům, tato práva a zásady *musí být* vykládány v souladu s těmito zvyklostmi.²⁶⁰

3.4. Výsledky výzkumu

Předmětem zkoumání mé bakalářské práce bylo konsolidované znění Smlouvy o Evropské Unii a Smlouvy o fungování Evropské unie, včetně jejich příloh a protokolů k nim, v nichž jsou zapracovány změny učiněné Lisabonskou smlouvou podepsanou dne 13. prosince 2007 v Lisabonu, ze kterého jsem na za pomoci programu Adobe Acrobat 9 Pro Extended jsem vyhledala souvětí, ve kterých se vyskytoval některý z předem vybraných 6 spojovacích výrazů, které francouzský jazyk používá pro připojení vedlejší věty podmínkové k větě hlavní. Následně jsem tato souvětí vyhledala v české jazykové mutaci Smluv a porovнала je s jejich francouzskou verzí.

²⁵⁵ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 303

²⁵⁶ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 303

²⁵⁷ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 314

²⁵⁸ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 314

²⁵⁹ Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008, strana 356

²⁶⁰ Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008, strana 356

Ne vždy plnil vybraný francouzský spojovací výraz funkci podmínkové spojky, a tak se předmětem zkoumání z původních 387 souvětí, ve kterých se vyskytovalo některý z 6 hledaných slov nebo slovních spojení, stalo předmětem mého výzkumu celkem 373 francouzských větných struktur vyjadřujících podmínkový vztah. Téměř všechna zkoumaná podmínková souvětí byla ve francouzské i české verzi ve tvaru, který odpovídal vyjádření podmínky skutečné, pouze v jednom případě se vyskytlo vyjádření podmínky možné a nereálné, což podle mého názoru plně odpovídá povaze legislativních textů, které se zabývají budoucími situacemi, jejichž uskutečnění lze očekávat nebo předpokládat.

Největší pozornost jsem ve své práci věnovala spojovacím výrazům, které byly použity ve vybraných francouzských souvětích, a jejich českým ekvivalentům z české jazykové zkoumaných legislativních předpisů. Vybraných 6 francouzských spojovacích výrazů bylo v české verzi zkoumaných vět nahrazeno 19 spojkami a slovními spojeními. Přehled jednotlivých francouzských spojovacích výrazů a jejich českých ekvivalentů je uveden v následující tabulce, čísla v závorkách udávají počet výskytů jednotlivých výrazů ve zkoumaném vzorku.

Tabulka č. 25: Přehled francouzských spojovacích výrazů a jejich českých ekvivalentů

Francouzský spojovací výraz	České ekvivalenty	
si (250)	za předpokladu, že (1)	
	zda (17)	
	pokud (59)	
	-li (119)	
	v případě (8)	
	ledaže (2)	
	když (1)	
	na + substantivum (1)	
	kdyby (1)	
	jako by (1)	
	jestliže (22)	
	en cas de (68)	v případě/případech (34)
		mimo případy (1)
-li (17)		
pokud (4)		
při + substantivum (5)		
za + substantivum (2)		
pro případ/případy (2)		
před + pronominum (2)		
případně (1)		

au cas où (10)	v případě, že (1)
	při + substantivum (1)
	pokud (3)
	-li (5)
à condition que (3)	za podmínky, že (2)
	za předpokladu, že (1)
à moins que (20)	- li (8)
	pokud (5)
	leđaže (7)
dans la mesure où (22)	jestliže (1)
	pokud (21)

V následující tabulce je uvedena frekvence výskytu jednotlivých českých spojovacích výrazů, které byly ve zkoumaném vzorku použité jako respondenty vybraných francouzských spojovacích výrazů v podmínkových větných konstrukcích.

Tabulka č. 26: Frekvence výskytu českých spojovacích výrazů ve zkoumaném vzorku

český spojovací výraz	počet výskytů	% ²⁶¹
pokud	92	25,91%
jestliže	23	6,48%
-li	149	41,97%
leđaže	9	2,54%
za podmínky, že	2	0,56%
za předpokladu, že	2	0,56%
v případě/případech, že	43	12,11%
pro případ/případy	2	0,56%
mimo případy	1	0,28%
před + pronominum	2	0,56%
za + substantivum	2	0,56%
při + substantivum	6	1,69%
případně	1	0,28%
zda	17	4,79%
když	1	0,28%
na + substantivum	1	0,28%
jako by	1	0,28%
kdyby	1	0,28%
<i>celkem</i>	355	100%

²⁶¹ zaokrouhleno na dvě desetinná místa

4. Závěr

Překlad právních předpisů Evropské unie je nesmírně důležitý pro její fungování. Všechny legislativní texty by měly být k dispozici ve všech oficiálních jazycích Unie, což je v dnešní době, kdy Unii tvoří celkem 27 států, 23 jazyků. Práce překladatelů není jednoduchá, jelikož překlady tak důležitých dokumentů, jako jsou právní předpisy, musí být bezchybné. Překlady má na starosti Generální ředitelství pro překlad, které spadá pod Evropskou komisi. Překladatelskými postupy ani překladatelskými službami Evropské unie jsem se v této práci nezabývala, myslím, že je dostatečně podrobně ve své bakalářské práci na téma Francouzská a česká terminologie v evropských legislativních textech zaměřených na oblast: „Vnější vztahy- pomoc rozvojovým zemím“ zmapovala Zuzana Krupová²⁶².

První část této práce je teoretický přehled možností vyjádření podmínkových vztahů ve francouzském a českém jazyce se zaměřením na spojovací výrazy a větné struktury, které se používají k vyjádření jednotlivých druhů podmínky. Jelikož francouzští i čeští autoři gramatických příruček, ze kterých jsem při zpracování teoretické části práce vycházela, používají pro označení jednotlivých druhů podmínkových vyjádření odlišnou terminologii, v závěru první části jsem formulovala jednotnou a zjednodušenou terminologii právě pro potřeby této práce, kde jsem rozlišila tři základní druhy podmínkového vyjádření.

Druhá část práce je věnována konkrétním typům podmínkových souvětí, která jsem vyhledávala ve francouzské verzi konsolidovaného znění Smlouvy o Evropské Unii a Smlouvy o fungování Evropské unie, včetně jejich příloh a protokolů k nim, v nichž jsou zapracovány změny učiněné Lisabonskou smlouvou podepsanou dne 13. prosince 2007 v Lisabonu. Tento dokument má celkem 392 stran a patří mezi takzvané primární prameny práva Evropské unie. V textu jsem pomocí programu Adobe Acrobat 9 Pro Extended vyhledala věty obsahující celkem 6 spojovacích výrazů, které francouzský jazyk používá k vyjádření podmínky. Z takto vyhledaných 387 vět a souvětí (přičemž často jedno souvětí tvoří několikařádkový odstavec) jsem se zabývala 373, která ve

²⁶² KRUPOVÁ, Zuzana. Francouzská a česká terminologie v evropských legislativních textech zaměřených na oblast: „Vnější vztahy – pomoc rozvojovým zemím. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, Katedra romanistiky, České Budějovice 2007

francouzštině vyjadřovala podmínkový vztah. U těchto souvětí jsem určila typ podmínky, který vyjadřují. V 371 případech se jednalo o podmínku, kterou jsem na konci první části práce nazvala podmínkou skutečnou, pouze jednou se vyskytlo vyjádření podmínky možné a podmínky nereálné. Následně jsem tato souvětí vyhledala v české jazykové verzi Smluv a porovnávala je s francouzskou jazykovou mutací především z hlediska požitých slovesných časů a způsobů a tedy typu podmínky, kterou vyjadřují, a dále jsem věnovala pozornost použitým spojovacím výrazům.

Pro překlad 6 vybraných francouzských spojovacích výrazů obsažených ve zkoumaném vzorku 373 podmínkových souvětí bylo v české verzi použito 19 spojek a slovních spojení, přičemž nejfrekventovanější byla spojka „-li“, která byla použita celkem 149 krát, což představuje téměř 42% z celkového počtu 355 českých ekvivalentních spojek a spojovacích výrazů (českých spojovacích výrazů je méně než francouzských ze dvou důvodů: 1) ve 4 případech byla v souvětích, kde se spojka opakovala v české verzi použita jen jednou a 2) ve 14 případech byla v české verzi Smluv namísto podmínkového vedlejší věty použita jiná větná konstrukce). Druhou nejpoužívanější českou spojkou ve zkoumaném vzorku byla spojka „pokud“, která se vyskytla 92 krát, což představuje necelých 26% z celkového počtu použitých českých spojovacích výrazů.

Zajímavým zjištěním pro mě bylo, že francouzské texty neobsahovaly spojovací výrazy „en cas que“ a „au cas que“, které Grevisse²⁶³ považuje za typické pro právnícký jazyk. Pro zajímavost jsem tato dvě slovní spojení vyhledala ve všech legislativních předpisech Evropské unie, které jsou zveřejněny v databázi EUR-Lex. Výsledek byl pouhý 1 výskyt („en cas que“). To podle mého názoru svědčí o zvláštní povaze legislativních textů Evropské unie, které nejsou psány složitým a často těžko srozumitelným právníckým jazykem používaným při tvorbě vnitrostátních francouzských právních dokumentů, což by mělo přispívat k lepší srozumitelnosti těchto textů.

Typ podmínky vyjádřené ve francouzských větách byl ve všech případech zachován a i české verzi zkoumaných souvětí. 371 těchto souvětí bylo ve tvaru, který odpovídá

²⁶³ Grevisse, M. (1991), *Le bon usage*, Paris, Duculot

vyjádření podmínky skutečné, tedy takového hypotetického vztahu, jehož realizace je jistá nebo velmi pravděpodobná. Jedno souvětí pak představovalo vyjádření podmínky možné a jednou se vyskytlo i vyjádření podmínky nereálné, což dle mého názoru plně odpovídá povaze zvoleného právního textu, jehož autoři mají za cíl představit řešení budoucích situací, se kterými by se členské státy Evropské unie mohly setkat, nebo se s nimi s největší pravděpodobností setkají.

Z výsledků mé bakalářské práce nelze vyvozovat obecné závěry týkající se vyjádření podmínky ve francouzských a českých jazykových verzích evropských legislativních předpisů, protože jsem se zabývala pouze nepatrnou částí z velkého množství právních předpisů, které obsahují ještě větší množství různě formulovaných podmínkových vztahů. Na základě výsledků výzkumu, který byl předmětem této práce, si však můžeme udělat představu o tom, jak mohou vypadat formulace podmínky ve francouzských jazykových verzích legislativních aktů Evropské unie a jaké české ekvivalenty lze pro jejich překlad použít.

5. Résumé

L'objectif de ce travail était d'analyser l'expression de la condition dans la version française des textes législatifs européens et de les comparer avec les équivalents tchèques. Le travail est divisé en deux parties principales – la première partie est théorique et la seconde est pratique.

La première partie décrit les moyens d'exprimer la condition dans la langue française et en tchèque avec un accent sur les connecteurs, qui peuvent être utilisés dans les deux langues pour exprimer la condition dans la phrase, et également sur la structure des propositions conditionnelles et les différents types de conditions. Car la terminologie des différents types de condition est différente et chaque auteur de livres de grammaire, que j'ai utilisé en rédigeant cette partie théorique, travaille avec ses termes, j'ai rédigé un système simplifié et unifié des termes juste pour ce travail. Dans ce système je distingue trois types de condition.

La deuxième partie est basée sur les propositions conditionnelles que j'ai recherchées dans les versions consolidées du traité sur l'Union européenne et du traité sur le fonctionnement de l'Union européenne, y compris ses annexes et protocoles, modifiées par le Traité de Lisbonne signé à Lisbonne le 13 décembre 2007. Ce document a au total 392 pages avec 133 193 mots en français et 106 877 mots en tchèque et compte parmi les sources primaires du droit de l'Union européenne. J'ai d'abord choisi 6 connecteurs que la langue française peut utiliser dans les propositions conditionnelles. Puis je les ai recherchés dans les textes choisis en utilisant le programme Adobe Acrobat 9 Pro Extended. Le résultat comptait 394 phrases parmi lesquelles 373 exprimaient la condition. J'ai identifié le type de la condition exprimée. Il s'agissait de la condition que j'ai appelée réelle dans 371 cas. Une phrase exprimait la condition possible et une phrase exprimait la condition irréaliste. Ainsi j'ai recherché les phrases dans la version tchèque des Traités et je les ai comparées avec la version française de point de vue des connecteurs, de la structure (les modes et les temps des verbes) et du type de la condition exprimée.

Les 6 connecteurs français ont été remplacés par 19 connecteurs tchèques, parmi lesquels les conjonctions „li“ et „pokud“ étaient les plus utilisées. Presque toutes les

phrases examinées expriment la condition dite réelle ce qui à mon avis correspond avec le caractère des textes législatifs.

Il est impossible de tirer des conclusions générales concernant les possibilités d'expression de la condition dans les textes législatifs européens en français et en tchèque à partir des résultats de ce travail, car j'ai analysé seulement une petite partie d'un grand nombre des textes législatifs de l'Union européenne. Mais je pense que ce mémoire de licence peut aider à avoir une idée de la façon dont les propositions conditionnelles des textes législatifs européens peuvent être formulées et traduites.

7. Prameny a literatura

Literatura:

Grepl, M. – Karlík, P. (1998), *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia

Grepl, M. – Karlík, P. (1986), *Skladba spisovné češtiny*, Praha, SPN

Grepl, M. – Hladká, Z. a kolektiv (1995), *Příruční mluvnice češtiny*, Praha, nakladatelství Lidové noviny

Grevisse, M. (1991), *Le bon usage*, Paris, Duculot

Riegel, M. – Pellat, J.-C. – Rioul, R. (2004), *Grammaire méthodique du français*, Paris, Didier-Érudition

Le Goffic, P. (1994), *Grammaire de la phrase française*, Paris, Hachette

Neumann, J. – Hořejší, V. a kolektiv (1992), *Velký francouzsko český slovník, I. díl*, Praha, Academia

Neumann, J. – Hořejší, V. a kolektiv (1992), *Velký francouzsko český slovník, II. díl*, Praha, Academia

Hejtmanová, M. (1993), *Základní francouzská mluvnice I – přehled a cvičení*, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta

Grevisse, M. – Goose, A. (1995), *Nouvelle grammaire française*, Bruxelles, De Boeck

Bakalářské a diplomové práce:

Krupová, Zuzana, *Francouzská a česká terminologie v evropských legislativních textech zaměřených na oblast: „Vnější vztahy – pomoc rozvojovým zemím*, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, Katedra romanistiky, České Budějovice 2007

Elektronické dokumenty:

Úřední věstník Evropské unie C115, svazek 51, 9. května 2008

Journal officiel de l'Union européenne C115, 51e année, 9 mai 2008

Internetové zdroje:

<http://eur-lex.europa.eu/cs/index.htm> [8. 5. 2011]